

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Кафедра міжнародних відносин
Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

Освітня програма 291.00.01 «Суспільні комунікації»

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

ТЕМА РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ В ЗАРУБІЖНИХ МЕДІА

Студентки 4 курсу
денної форми навчання
Казміренко Поліни Сергіївни

Науковий керівник:
канд. іст. наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних
відносин
Мельник Г.М.

Київ- 2026

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	6
1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження.....	6
1.2. Понятійно-категоріальний апарат та методи дослідження.....	9
Висновки до розділу 1.....	14
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ В ЗАРУБІЖНИХ МЕДІА.....	15
2.1. Основні тенденції міжнародного медіа-дискурсу щодо російсько-української війни.....	15
2.2. Висвітлення російсько-української війни в медіа європейських держав та США.....	22
2.3. Репрезентація та аналіз висвітлення російсько-української війни в медіа держав Азії.....	34
Висновки до розділу 2.....	39
РОЗДІЛ 3. ВПЛИВ ЗАРУБІЖНИХ МЕДІА НА ФОРМУВАННЯ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОГО ІМІДЖУ УКРАЇНИ.....	41
3.1. Пропагандистські наративи та їх вплив на міжнародну громадську думку.....	41
3.2. Стратегії протидії дезінформації в зарубіжних медіа.....	47
3.3. Інформаційні кампанії та PR-стратегії України на світовій арені.....	53
Висновки до розділу 3.....	57
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	63

ВСТУП

Актуальність дослідження. Російсько-українська війна, яка розпочалася у 2014 році та набула нової масштабної фази з лютого 2022 року, стала однією з найбільш значущих міжнародних подій останнього десятиліття. Її вплив поширюється далеко за межі України, зачіпаючи глобальні політичні, економічні та гуманітарні процеси. В умовах інформаційної глобалізації особливого значення набуває те, як ця війна висвітлюється у зарубіжних медіа, адже саме медійний дискурс формує уявлення міжнародної спільноти про події в Україні, впливає на політичні рішення держав та на ставлення громадськості до конфлікту.

Науковий інтерес до проблеми висвітлення міжнародних конфліктів у медіа зумовлений необхідністю системного аналізу комунікаційних стратегій, репрезентацій та наративів, які транслюються за межі безпосередньої зони бойових дій. У світлі цього дослідження російсько-української війни стає не лише актуальним, а й необхідним для розуміння того, як медіа впливають на формування зовнішньополітичного іміджу держави, на міжнародну громадську думку та на процеси протидії дезінформації.

Тема дослідження відображає тенденції трансформації міжнародної інформаційної комунікації, появи нових форм медіаправди та маніпуляції, а також зростання значення медіа як інструмента політичного та соціального впливу. Отже, дослідження висвітлення російсько-української війни в зарубіжних медіа є своєчасним, науково обґрунтованим і суспільно важливим, адже дозволяє не лише осмислити сучасні комунікаційні практики, а й визначити ефективні шляхи протидії дезінформації.

Об'єктом дослідження є російсько-українська війна.

Предметом дослідження є способи та тенденції у представленні російсько-української війни у зарубіжних медіа.

Метою є дослідження особливостей висвітлення теми російсько-української війни в зарубіжних медіа.

Для досягнення поставленої мети у роботі передбачено вирішення таких **завдань**:

1. Проаналізувати стан наукової розробки теми та джерельну базу дослідження.
2. Дослідити основні тенденції міжнародного медіа-дискурсу щодо російсько-української війни.
3. Проаналізувати висвітлення російсько-української війни у медіа європейських держав та США.
4. Схарактеризувати репрезентацію та проведений аналіз висвітлення російсько-української війни в медіа держав Азії.
5. Висвітлити роль пропагандистських наративів та їх вплив на формування міжнародної громадської думки.
6. Встановити ефективні стратегії протидії дезінформації в зарубіжних медіа та оцінити їхню результативність.

Теоретичне значення роботи полягає у поглибленні наукового розуміння механізмів висвітлення російсько-української війни у зарубіжних медіа та специфіки формування медійних наративів. Дослідження дозволяє систематизувати наявні підходи до аналізу медіа-дискурсу, окреслити ключові тенденції репрезентації російсько-української війни та уточнити роль медіа у формуванні міжнародної громадської думки. Отримані результати сприяють розвитку теоретичних основ медіадосліджень, зокрема в контексті вивчення впливу пропагандистських наративів, стратегій дезінформації на сприйняття держави у світовій спільноті.

Практичне значення роботи полягає у тому, що її результати можуть бути використані для кращого розуміння того, як зарубіжні медіа висвітлюють російсько-українську війну. Отримані висновки можуть допомогти студентам, дослідникам та фахівцям у сфері комунікацій більш усвідомлено аналізувати медіа-контент, виявляти пропагандистські наративи та оцінювати вплив інформації на міжнародну громадську думку. Крім того, матеріали дослідження

можуть стати корисними при підготовці навчальних, аналітичних або інформаційних матеріалів, які стосуються формування іміджу України у світі.

Структура дослідження. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, восьми підрозділів, висновків до розділів, загальних висновків та списку використаних джерел та літератури. Загальний обсяг роботи становить 67 сторінок. Список використаних джерел та літератури налічує 51 найменування.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИСВІТЛЕННЯ МІЖНАРОДНИХ КОНФЛІКТІВ У ЗАРУБІЖНИХ МЕДІА

1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження

Проблематика висвітлення російсько-української війни у зарубіжних медіа є комплексною та досліджується через кілька взаємопов'язаних напрямів: міжнародний медіа-дискурс, пропагандистські наративи, стратегічні комунікації, контрпропаганда та інформаційні кампанії держав. Аналіз наукових та експертних джерел дозволяє окреслити сучасний стан розробки проблеми та виділити основні підходи до її дослідження.

Перший напрям пов'язаний із загальними концепціями стратегічних комунікацій та медіа-простору, що визначають роль держав у формуванні міжнародного іміджу. Зокрема, В. Коцюба¹ у своїх працях ґрунтовно досліджує місце медіадипломатії у зовнішньополітичних стратегіях держав. Теоретико-методологічні засади функціонування медіа-середовища розглядає В. Конах², аналізуючи виникнення та еволюцію поняття «медіа-простір» у науковій думці. Зі свого боку, Ж. Денисюк³ зосереджує увагу на механізмах пропаганди та контрпропаганди саме в контексті стратегій державної інформаційної політики.

Другий напрям стосується проблематики пропаганди та дезінформації, що дозволяє оцінити інформаційний вплив на міжнародну громадську думку. Так, О. Кузьмук та В. Любчук⁴ розглядають пропаганду як потужну зброю в межах соціального дискурсу. Важливими для розуміння методів протидії

¹ Коцюба В. Медіадипломатія в зовнішньополітичних стратегіях держав : дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Луцьк, 2024. 272 с.

² Конах В. Виникнення та еволюція поняття «Медіа-простір» в науковій думці. *Вісник Дніпропетровського університету*. 2015. № 2. С. 112–129.

³ Денисюк Ж. Пропаганда та контрпропаганда в контексті стратегій державної інформаційної політики. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: державне управління*. 2021. Т. 32 (71), № 2. С. 46–51.

⁴ Кузьмук О., Любчук В. Пропаганда як зброя: соціальний дискурс. 2022. С. 976-982. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/237/6340/13376-1?inline=1> (дата звернення: 31.01.2026).

інформаційним загрозам є напрацювання І. Мацюк та О. Івасечко⁵, які аналізують кращі практики боротьби з дезінформацією в європейських країнах на прикладі держав Балтії. Питанням інформаційної безпеки та наративів також приділяють увагу І. Коген⁶, Ю. Невмержицька⁷ та ін.

Третій напрям охоплює безпосередній аналіз зарубіжного медіа-дискурсу та репрезентації війни у різних регіонах світу. Ж. Безп'ятчук⁸ аналізує процеси того, як світові медіа переосмислили Україну за час війни, наголошуючи на важливості пошуку правди журналістами. Предметні особливості висвітлення російсько-української війни в американських ЗМІ досліджують П. Демчук та М. Бармак⁹. Натомість В. Мартиненко¹⁰ здійснює аналіз медіа-стратегії України безпосередньо в англomовних засобах масової інформації. Окремі регіональні аспекти інформаційного впливу також вивчають О. Самчинська, Р. Шихутський¹¹ та інші науковці.

Стан наукової розробки теми можна структурувати за трьома основними напрямками. Перший напрям пов'язаний із загальними концепціями стратегічних комунікацій, що визначають роль держав у формуванні міжнародного іміджу. Другий напрям стосується проблематики пропаганди та дезінформації, що дозволяє оцінити вплив на міжнародну громадську думку. Третій напрям охоплює аналіз зарубіжного медіа-дискурсу та репрезентації війни у різних регіонах світу, включно з Європою, США та Азією.

Джерельну базу дослідження можна умовно поділити на кілька груп.

⁵ Мацюк І., Івасечко О. Кращі практики боротьби з дезінформацією в європейських країнах: кейс держав Балтії. *Copernicus. Political and Legal Studies*. 2025. Т. 4, № 1. С. 16–24.

⁶ Cohen Y. *Media Diplomacy*. Routledge, 1st edition. 1986. P. 208.

⁷ Невмержицька Ю. Висвітлення війни росії проти України в провідних медіа США та Китаю у 2025 році : кваліфікаційна робота. Київ, 2025. 63 с.

⁸ Безп'ятчук Ж. Як світові медіа переосмислили Україну за час війни. Чому важливо, щоб вони дошукувалися правди. *Journalism teachers' academy*. URL: <https://www.jta.com.ua/point-of-view/yak-svitovi-media-pereosmyslyly-ukrainu-za-chas-viyny-ta-chomu-vazhlyvo-shchob-vony-doshukuvalysia-pravdy/> (дата звернення: 24.01.2026).

⁹ Демчук П., Бармак М. Російсько-українська війна висвітлена в американських змі. *Міжнародний науковий журнал "Грааль науки"*. 2024. № 41. С. 342–347.

¹⁰ Мартиненко В. Аналіз медіа-стратегії України в контексті українськоросійської війни в англomовних ЗМІ. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. серія: філологія. журналістика*. 2024. Т. 35 (74), № 5. С. 218–227.

¹¹ Шихутський Р. Стратегічні комунікації та публічна дипломатія України в умовах війни. *SWorldJournal*. 2025. № 33. С. 189–201

Перша група: наукові статті та публікації, що дозволяють аналізувати тенденції та порівнювати висвітлення війни в Україні в зарубіжних медіа, зокрема роботи Денисюк Ж.,¹² Конах В.,¹³ Кузьмук О.,¹⁴ Самчинська О.,¹⁵ Мартиненко В.,¹⁶ Безп'ятчук Ж.,¹⁷ Демчук П.,¹⁸ Невмержицька Ю.,¹⁹ Гумпрехт Е.,²⁰ Желіговська Н.,²¹ Шихутський Р.,²² Чекштуріна В.²³

Друга група: експертні аналітичні звіти та міжнародні дослідження, які відображають глобальні тенденції у сфері дезінформації та стратегічних наративів, зокрема European Movement,²⁴ Royal United Services Institute,²⁵ International Centre for Defence and Security²⁶ та інші.

¹² Денисюк Ж. Пропаганда та контрпропаганда в контексті стратегій державної інформаційної політики. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: державне управління*. 2021. Т. 32 (71), № 2. С. 46–51.

¹³ Конах В. Виникнення та еволюція поняття «Медіа-простір» в науковій думці. *Вісник Дніпропетровського університету*. 2015. № 2. С. 112–129.

¹⁴ Кузьмук О., Любчук В. Пропаганда як зброя: соціальний дискурс. 2022. С. 976–982. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/237/6340/13376-1?inline=1> (дата звернення: 31.01.2026).

¹⁵ Самчинська О. Дезінформація: поняття та сутність. *Адміністративне право і процес*. 2022. № 3 (38). С. 32–45.

¹⁶ Мартиненко В. Аналіз медіа-стратегії України в контексті українськоросійської війни в англійських ЗМІ. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. серія: філологія. журналістика*. 2024. Т. 35 (74), № 5. С. 218–227.

¹⁷ Безп'ятчук Ж. Як світові медіа переосмислили Україну за час війни. Чому важливо, щоб вони дошукувалися правди. *Journalism teachers` academy*. URL: <https://www.jta.com.ua/point-of-view/yak-svitovi-media-переосmyslyly-ukrainu-za-chas-viyny-ta-chomu-vazhlyvo-shchob-vony-doshukuvalysia-pravdy/> (дата звернення: 24.01.2026).

¹⁸ Демчук П., Бармак М. Російсько-українська війна висвітлена в американських змі. *Міжнародний науковий журнал "Грааль науки"*. 2024. № 41. С. 342–347.

¹⁹ Невмержицька Ю. Висвітлення війни росії проти України в провідних медіа США та Китаю у 2025 році : кваліфікаційна робота. Київ, 2025. 63 с.

²⁰ Yanchenko K., Humprecht E. Strategic Narratives on Social Media: How Information Environments Shape the Russian-Ukrainian War Discourse in Seven European Countries. *International Journal of Communication*. 2025. No. 19. P. 3134–3158.

²¹ Zhelihovska N., Hrytsaiko M. Le Monde's Coverage of Ukraine amid the War: Themes and Issues. *Current Issues of Mass Communication*. 2025. No. 37. P. 43–51.

²² Шихутський Р. Стратегічні комунікації та публічна дипломатія України в умовах війни. *SWorldJournal*. 2025. № 33. С. 189–201.

²³ Чекштуріна В. Роль медіа у формуванні політичного дискурсу в умовах російсько-української війни. *Public management and policy*. 2024. № 1. С. 53–62.

²⁴ Fighting the Invisible Enemy: Countering Disinformation & Misinformation. *European Movement*. URL: <https://europeanmovement.eu/policy/fighting-the-invisible-enemy-countering-disinformation-misinformation/> (date of access: 30.01.2026).

²⁵ Russia is Winning the Global Information War. *Royal United Services Institute*. URL: <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/russia-winning-global-information-war> (date of access: 30.01.2026).

²⁶ Russia's War in Ukraine: The Resonance of Ukraine's Resistance. *International Centre for Defence and Security*. URL: <https://icds.ee/en/russias-war-in-ukraine-the-resonance-of-ukraines-resistance/> (date of access: 30.01.2026).

Третя група: медіа-джерела та публіцистичні матеріали, які виділяються специфікою дослідження і є переважною більшістю джерельної бази. Вони дозволяють простежити формування міжнародного нарративу та сприйняття війни у різних країнах, серед яких Journalism Teachers' Academy, Espresso.tv, CCTV News, Радіо Свобода, Le Monde, La Repubblica, CNN, Bild, Diplomatic Courier, Mediamaker.

Загальний аналіз джерельної бази свідчить про те, що тема висвітлення російсько-української війни у зарубіжних медіа розроблена науковцями та експертами ґрунтовно. Водночас значна частина досліджень фокусується на окремих регіонах, медіа-платформах або окремих аспектах інформаційного впливу, що свідчить про брак системних напрацювань щодо комплексного порівняльного аналізу медіа-нарративів та їхнього впливу на міжнародну громадську думку. Це підкреслює актуальність обраної теми та обґрунтовує необхідність проведення цілісного, системного дослідження з урахуванням різних регіональних та платформних особливостей.

1.2. Понятійно-категоріальний апарат та методи дослідження

У межах даного дослідження особливу увагу приділено формуванню відповідного понятійного та категоріального апарату, який дозволяє системно вивчити процеси висвітлення російсько-української війни в зарубіжних медіа та оцінити їхній вплив на міжнародну громадську думку. Ключовими поняттями роботи є медіа (ЗМІ), пропаганда, дезінформація, інформаційні війни та медіаграмотність, що забезпечує критичне сприйняття інформації й формування стійкості до маніпуляцій.

Сучасні цифрові технології, соціальні мережі та телебачення докорінно змінили практично всі аспекти комунікації, відкривши нові можливості для координації масштабних соціальних та політичних процесів навіть між людьми, які не мають прямого зв'язку один з одним. Водночас активне розповсюдження медіа створює умови не лише для сприяння миротворчим ініціативам, але й для

загострення міжнародних конфліктів²⁷. Своєю чергою, як зауважує професор масової комунікації Й. Коен у праці «Медіа дипломатія», ЗМІ виконують функцію каналу для трансляції дипломатичних повідомлень як від державних суб'єктів до урядів інших держав, так і до ширшої міжнародної аудиторії, що дозволяє досягати визначених політичних цілей²⁸.

Як зазначає В. Конах, термін «media» (від лат. *medium* – посередник, засіб) почав набувати сучасного змісту з середини XIX століття, спершу позначаючи канали поширення повідомлень за допомогою технічних засобів зв'язку, таких як пошта чи телеграф. На початку XX століття до цього поняття поступово долучають і газети, які виконують функцію посередника у рекламі та інформації. У сучасному розумінні під «медіа» зазвичай розуміють сукупність усіх каналів передачі та зберігання інформації різного типу. Залежно від форми комунікації, яку медіа використовують для взаємодії з аудиторією, їх поділяють на «мас-медіа» та «директ-медіа». До останніх належать ті засоби, що забезпечують безпосередній контакт із споживачем інформації, зокрема пошта, телефон, факс та інші подібні канали. Під «мас-медіа» (*mass media*, скорочено від *media of mass communication*) у науковому дискурсі розуміють систему методів і засобів, за допомогою яких централізовані постачальники розповсюджують інформацію і символічні форми комунікації численній, різнорідній та географічно розподіленій аудиторії. Сьогодні термін «мас-медіа» часто застосовується й до організацій, що контролюють ці технології, наприклад телевізійних каналів чи видавництва²⁹.

Також в межах дослідження використовувалось поняття пропаганда. Так, пропаганда, як один із різновидів інформаційного впливу, передбачає цілеспрямоване формування масової свідомості з метою нав'язування певної ідеології та досягнення вигоди зацікавленої сторони. Відмінною рисою

²⁷ Коцюба В. Медіадипломатія в зовнішньополітичних стратегіях держав : дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Луцьк, 2024, с. 32.

²⁸ Cohen Y. *Media Diplomacy*. Routledge, 1st edition. 1986. P. 208.

²⁹ Конах В. Виникнення та еволюція поняття «Медіа-простір» в науковій думці. *Вісник Дніпропетровського університету*. 2015. № 2. С. 113.

пропагандистських повідомлень є їхня здатність впливати переважно на емоційну сферу — почуття страху, симпатії чи ненависті — аніж на раціональне мислення, адже керувати емоціями значно легше, ніж логікою. Саме це визначає високу ефективність пропаганди у маніпулюванні громадською думкою³⁰.

Ключові елементи пропагандистського процесу включають суб'єкта (соціальну групу або інтереси, які вона представляє), зміст повідомлення, форми та методи його подання, канали розповсюдження (телебачення, радіо, друковані видання, лекційні платформи тощо) та об'єкт — аудиторію, на яку спрямована пропаганда. Для повного розуміння її дії особливе значення має аналіз соціальних інтересів суб'єкта пропаганди та їх співвідношення з інтересами суспільства загалом і окремих груп, до яких вона звертається. Саме це визначає характер змісту повідомлень та обирає ефективні форми, методи й засоби впливу³¹.

Дезінформація, своєю чергою, «це не нове явище, але новим є те, що цифрові технології дозволили різним суб'єктам створювати, поширювати та посилювати неправдиву, чи підроблену інформацію в політичних, ідеологічних або комерційних цілях в небачених до цього масштабах та з такою швидкістю і межах доступності, про які раніше не було відомо», - зазначила Спеціальний доповідач ООН із заохочення і захисту права на свободу думок і їхнє вільне вираження Ірен Хан у своїй доповіді від 13 квітня 2021 року³².

Як зауважує О. Самчинська, дезінформацію доцільно аналізувати в двох взаємопов'язаних поняттях – вузькому та широкому. У вузькому розумінні під цим поняттям слід розуміти навмисно створену й поширену недостовірну

³⁰ Кузьмук О., Любчук В. Пропаганда як зброя: соціальний дискурс. 2022. С. 981
URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/237/6340/13376-1?inline=1> (дата звернення: 31.01.2026).

³¹ Денисюк Ж. Пропаганда та контрпропаганда в контексті стратегій державної інформаційної політики. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: державне управління*. 2021. Т. 32 (71), № 2. С. 47.

³² Disinformation and freedom of opinion and expression: Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression Irene Khan. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/3925306?v=pdf> (дата звернення: 31.01.2026).

інформацію, мета якої – реалізація заздалегідь визначених політичних, економічних або ідеологічних інтересів конкретного суб'єкта. У ширшому контексті дезінформація виступає як свідомий процес формування, корекції та розповсюдження інформації, достовірної або спотвореної, з метою ввести певних осіб чи групи в оману³³.

Розглядаючи дезінформацію як складову сучасного інформаційного простору, неможливо обійти увагою ширший контекст її використання у геополітичних і стратегічних процесах. Саме в таких умовах формується явище, яке сучасні науковці визначають як «інформаційну війну». У цьому контексті А. Шугаєв підкреслює, що «інформаційна війна» розглядається як комплекс цілеспрямованих заходів, спрямованих на здобуття конкурентної переваги над опонентом шляхом використання інформаційних і комунікаційних технологій та маніпулятивних прийомів. Вона не має чітко визначених часових меж початку, розвитку чи завершення, а оцінка її руйнівного впливу ускладнюється через невідомість усіх джерел загрози. Найбільш інтенсивна фаза такого протистояння, як правило, припадає на момент інтеграції засобів інформаційної війни у цифрові медіа та різноманітні новинні інтернет-платформи, коли постає завдання оперативного та масштабного впливу на масову свідомість із боку противника³⁴.

У сучасних умовах критичною стає здатність громадян не лише споживати інформацію, а й адекватно її оцінювати, відокремлювати достовірні дані від маніпулятивних або дезінформаційних повідомлень. Саме тому медіаграмотність виступає ключовим елементом формування інформаційної стійкості суспільства. Зокрема, Я. Падалко та О. Слаба встановили, що медіаграмотність є комплексним поняттям, що охоплює знання, уміння та навички критичного використання медіа. Вона передбачає не лише сприйняття інформації, а й здатність її аналізувати, оцінювати достовірність джерел і

³³ Самчинська О. Дезінформація: поняття та сутність. *Адміністративне право і процес*. 2022. № 3 (38). С. 41.

³⁴ Шугаєв А. Феномен інформаційної війни. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2019. Т. 30 (69), № 4. С. 155.

створювати власні медіаматеріали. У цьому сенсі медіаосвіта виступає процесом формування таких компетенцій, спрямованих на розвиток автономної та свідомої особистості, здатної критично взаємодіяти з інформаційним середовищем. Медіаграмотність є ключовою складовою сучасної інформаційної культури та життєво необхідною компетенцією для орієнтації в умовах масового потоку даних та інформаційних маніпуляцій³⁵.

Визначивши ключові поняття, що лежать в основі дослідження, стає можливим перейти до методологічного забезпечення кваліфікаційної роботи. Відтак, для проведення дослідження висвітлення російсько-української війни в зарубіжних медіа було застосовано комплекс методів, які забезпечують системне та об'єктивне вивчення інформаційних процесів у міжнародній комунікації.

Так, метод аналізу дозволив деталізовано розглянути окремі елементи медіа-дискурсу, визначити домінуючі наративи, тональність повідомлень та специфіку висвітлення подій у різних країнах. Метод синтезу дав змогу об'єднати отримані дані в цілісну картину, виявивши взаємозв'язки між окремими медіа-практиками та їхнім впливом на формування міжнародної громадської думки. Порівняння забезпечило виявлення відмінностей та спільних тенденцій у підходах до подачі інформації в європейських, американських та азійських медіа, що дозволило простежити регіональні особливості медіа-дискурсу. Метод узагальнення результатів дозволив систематизувати висновки та сформулювати комплексне бачення ефективності медіа-висвітлення війни, його ролі у формуванні зовнішньополітичного іміджу України та впливу на міжнародну громадську думку.

Висновки до розділу 1

1. Проведений аналіз наукової та експертної літератури, а також медіа-джерел свідчить, що проблематика висвітлення російсько-української війни у

³⁵ Падалко Я., Слаба О. Значення медіаосвіти та медіаграмотності у сучасному суспільстві. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Т. 2, № 61. С. 298.

зарубіжних медіа розроблена дослідниками ґрунтовно. Водночас домінуючий фокус робіт на окремих регіонах, медіа-платформах або специфічних аспектах інформаційного впливу вказує на відсутність системних комплексних досліджень, що охоплювали б широку картину міжнародного медіа-дискурсу, пропагандистських наративів та стратегічних комунікацій. Виділяється третя група джерел — медіа- та публіцистичні матеріали, які становлять переважну більшість джерельної бази і дозволяють відтворити динаміку формування міжнародних наративів щодо війни в Україні.

2. Формування понятійно-категоріального апарату та використання системного комплексу методів дослідження дозволяє всебічно оцінити процеси висвітлення російсько-української війни в зарубіжних медіа та їхній вплив на міжнародну громадську думку. Встановлено та схарактеризовано ключові поняття дослідження: медіа, пропаганда, дезінформація, інформаційні війни та медіаграмотність. Методологічна комбінація аналізу, синтезу, порівняння та узагальнення результатів створює можливість комплексного вивчення медіа-дискурсу, виявлення домінуючих наративів та регіональних особливостей висвітлення подій.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ В ЗАРУБІЖНИХ МЕДІА

2.1. Основні тенденції міжнародного медіа-дискурсу щодо російсько-української війни

Російська збройна агресія проти України обґрунтовано розглядається як одна з ключових геополітичних подій початку XXI століття, що суттєво трансформувала сучасний міжнародний порядок денний. Упродовж усього періоду воєнного протистояння провідні світові медіа здійснювали його інтенсивне та безперервне висвітлення, нерідко пропонуючи щоденні, а подекуди й погодинні інформаційні зведення. Водночас науковий інтерес викликає питання про динаміку суспільної уваги та ступінь залученості громадськості в різних країнах світу: за яких умов війна стає домінантною темою міжнародного інформаційного простору та які події з часом витісняють її з фокуса глобальної аудиторії³⁶.

В історичній пам'яті фіксується не лише послідовність фактів і подій, а й сформований медіапростір, у межах якого ці події отримують смислове наповнення та суспільне тлумачення. У цьому зв'язку спосіб репрезентації війни Російської Федерації проти України в засобах масової інформації набуває визначального значення, оскільки безпосередньо впливає на механізми суспільного сприйняття, колективну пам'ять і подальші інтерпретаційні моделі осмислення пережитого. Медіадискурс, закріплений у публічному просторі, фактично стає частиною історичного наративу, що формує уявлення майбутніх поколінь про характер і наслідки війни. Виконуючи посередницьку функцію між науковою спільнотою та широкою аудиторією, медіа здатні трансформувати складні наукові знання у зрозумілі для неспеціалістів форми,

³⁶ Trending? Social media attention on Russia's war in Ukraine. *Stockholm School of Economics*. URL: <https://www.hhs.se/en/about-us/news/site-publications/2024/trending-social-media-attention-on-russias-war-in-ukraine/> (date of access: 23.01.2026).

забезпечуючи їх коректну інтеграцію в публічний дискурс про війну. За таких умов науково обґрунтоване медійне висвітлення стає важливим чинником не лише інформування суспільства, а й формування відповідального, зваженого та історично виваженого розуміння воєнних подій³⁷.

Конкуренція за увагу реципієнта є однією з визначальних характеристик сучасного інформаційного середовища. Постійний потік повідомлень у соціальних мережах, поряд із масивом новинних матеріалів, що одночасно претендують на сприйняття, формує ситуацію хронічного інформаційного перенасичення. За таких умов індивідуальна та колективна увага стає обмеженим ресурсом, за який ведеться безперервна боротьба. У цьому різноголосі інформаційних сигналів окремі теми набувають статусу домінантних, концентруючи на собі суспільний інтерес і визначаючи параметри публічного дискурсу на певному етапі³⁸.

Засоби масової інформації посідають центральне місце в сучасному суспільстві як інститути продукування, відбору та інтерпретації інформації. Розвиток цифрових технологій, поява мережевих комунікацій і соціальних платформ докорінно змінили швидкість, обсяги та канали поширення відомостей, унаслідок чого аудиторія отримує інформаційні потоки з багатьох джерел майже в режимі реального часу, що істотно впливає на процеси її осмислення та оцінювання. У цій системі медіа виконують посередницьку функцію, забезпечуючи суспільний зворотний зв'язок щодо найбільш значущих публічних проблем, зокрема через механізми журналістських розслідувань, спрямованих на виявлення та оприлюднення прихованих або замовчуваних фактів.

Водночас ЗМІ нерідко беруть на себе роль своєрідних арбітрів публічного простору, формуючи порядок денний шляхом селекції тем, розставлення

³⁷ Ярошенко О. Академічні та медійні наративи про війну росії проти України. С. 35. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d70dce62-20fc-4cc7-92b2-dff6a01eaaa3/content> (дата звернення: 23.01.2026).

³⁸ Trending? Social media attention on Russia's war in Ukraine. *Stockholm School of Economics*. URL: <https://www.hhs.se/en/about-us/news/site-publications/2024/trending-social-media-attention-on-russias-war-in-ukraine/> (date of access: 23.01.2026).

акцентів і прагнення до репрезентації різних позицій. Попри поширене самопозиціонування як «незалежних» та «об'єктивних» інститутів, медіа не є цілковито нейтральними: вони здатні відтворювати та поширювати певні наративні конструкції, а також опосередковано обмежувати доступ аудиторії до повного спектра інформації³⁹. Зазначений вплив набуває особливої ваги у сфері політики, насамперед щодо процесів запобігання конфліктам і форм реагування на них, де медіадискурс істотно коригує рамки політичних рішень.

В умовах збройного протистояння масмедіа набувають визначального значення як інструмент конструювання суспільних інтерпретацій подій, арени політичних дискусій та чинника формування міжнародної реакції. Саме через медійну оптику конфлікти отримують нормативне, емоційне й політичне осмислення, що безпосередньо впливає на поведінку як громадян, так і державних інституцій. Повномасштабна агресія Російської Федерації проти України істотно актуалізувала наукові й публічні дебати щодо ролі стратегічних наративів як невід'ємного доповнення до воєнних дій, спрямованого на вплив на громадську думку та процеси вироблення політичних рішень далеко за межами зони безпосереднього бойового зіткнення.

Інформаційні середовища, у межах яких відбувається циркуляція таких наративів, не є нейтральними. Вони структурно зумовлюються особливостями національних медіасистем, конфігураціями політичних сил, а також логікою функціонування алгоритмічних платформ цифрової комунікації. Саме сукупність цих чинників визначає, які інтерпретаційні рамки війни набувають легітимності та суспільного резонансу в конкретних державах і регіонах. У цьому контексті дослідження шляхів і механізмів поширення воєнних стратегічних наративів у різномірних інформаційних середовищах постає

³⁹ Чекштуріна В. Роль медіа у формуванні політичного дискурсу в умовах російсько-української війни. *Public management and policy*. 2024. № 1. С. 56.

необхідною передумовою для комплексного осмислення сучасної політичної комунікації в умовах збройного конфлікту⁴⁰.

Війна Російської Федерації проти України з об'єктивних причин упродовж останніх років перебувала в центрі уваги міжнародних засобів масової інформації. У науковому та публіцистичному дискурсі її дедалі частіше кваліфікують як приклад гібридного збройного конфлікту, в межах якого класичні воєнні дії поєднуються з нетрадиційними інструментами впливу. Особливе місце серед них посідає інформаційна війна, що реалізується через формування та трансляцію спеціально сконструйованих наративів, спрямованих на спотворення суспільного сприйняття, легітимацію агресивних дій або мобілізацію зовнішньої підтримки⁴¹.

Наукова література ґрунтовно зафіксувала практику використання Російською Федерацією підконтрольних державі медіа та розгалужених цифрових пропагандистських мереж як засобу раціоналізації та виправдання власної воєнної агресії. Водночас редукція цього явища виключно до дій російських акторів є методологічно недостатньою. Наративи, узгоджені зі стратегічними інтересами Москви, відтворюються й поза межами російського інформаційного простору — зокрема окремими правопопулістськими політичними силами на Заході, так званими альтернативними медіа, що функціонують у демократичних юрисдикціях, а також частиною журналістських платформ у державах, де спостерігаються тенденції до ерозії демократичних стандартів.

Паралельно із цим у міжнародному інформаційному просторі формується й протилежний за спрямуванням дискурсивний пласт. Різні політичні та громадські актори цілеспрямовано продукують контрнаративи, у центрі яких

⁴⁰ Yanchenko K., Humprecht E. Strategic Narratives on Social Media: How Information Environments Shape the Russian-Ukrainian War Discourse in Seven European Countries. *International Journal of Communication*. 2025. No. 19. P. 3135.

⁴¹ Trending? Social media attention on Russia's war in Ukraine. *Stockholm School of Economics*. URL: <https://www.hhs.se/en/about-us/news/site-publications/2024/trending-social-media-attention-on-russias-war-in-ukraine/> (date of access: 23.01.2026).

перебувають питання незаконності російської агресії, гуманітарних наслідків війни для цивільного населення та здатності демократичних суспільств до інституційної й ціннісної стійкості. Саме взаємне переплетення, конфронтація та асиметрія цих наративів утворюють аналітичне ядро даного дослідження, спрямованого на з'ясування того, яким чином національні контексти, медіасистеми, політичні актори та соціальні платформи спільно конструюють інформаційний ландшафт війни⁴².

За останні роки простежуються певні закономірності у висвітленні війни Росії проти України світовими медіа. Як зазначає журналістка ВВС Ж. Безп'ятчук, при висвітленні глобальних подій, таких як війна в Україні, основною метою медіа є привернення максимальної уваги аудиторії. Досягнення цього, за її словами, забезпечується через публікацію раніше маловідомої або невідомої інформації про події. Як приклад наводиться зацікавленість медіа тим, як Україні вдалося розпочати операцію в Курській області⁴³.

Так, у практиці іноземних медіа простежується кілька домінуючих підходів до висвітлення російсько-української війни, що зумовлені як редакційною політикою, так і ширшим політичним та соціальним контекстом. Частина західних видань декларує орієнтацію на об'єктивність, намагаючись відтворювати події через призму фактів, офіційних заяв сторін конфлікту та оцінок міжнародних інституцій і спостерігачів. Водночас у медіа, що функціонують у державах — членах ЄС та НАТО, переважає критичний дискурс щодо дій Російської Федерації, яка послідовно визначається як держава-агресор у збройному протистоянні⁴⁴.

⁴² Yanchenko K., Humprecht E. Strategic Narratives on Social Media: How Information Environments Shape the Russian-Ukrainian War Discourse in Seven European Countries. *International Journal of Communication*. 2025. No. 19. P. 3135.

⁴³ Безп'ятчук Ж. Як світові медіа переосмислили Україну за час війни. Чому важливо, щоб вони дошукувалися правди. *Journalism teachers' academy*. URL: <https://www.jta.com.ua/point-of-view/yak-svitovi-media-pereosmyslyly-ukrainu-za-chas-viyny-ta-chomu-vazhlyvo-shchob-vony-doshukuvalysia-pravdy/> (дата звернення: 24.01.2026).

⁴⁴ Кримов В. Дискурс російсько-української війни (2022 р.) в іноземній медіасфері : кваліфікаційна робота. Вінниця, 2023. С. 27-28.

Паралельно існують інформаційні платформи, пов'язані з проросійськими симпатіями або економічними інтересами, які подають події у спосіб, що зміщує відповідальність за ескалацію конфлікту на Україну, репрезентуючи її як провокативного чи ненадійного суб'єкта міжнародних відносин. Окрему нішу займають медіа, що прагнуть зберігати формальний нейтралітет, концентруючи увагу насамперед на гуманітарному вимірі війни та стражданнях цивільного населення без чіткої політико-правової оцінки дій сторін.

Важливу роль відіграє й локальний контекст: видання з країн, які мають власний досвід конфліктів або напружених відносин з Росією, часто інтерпретують російсько-українську війну крізь призму власних безпекових викликів. Поряд із цим аналітичні та експертні ресурси зосереджуються на глибинному аналізі причин війни, її правових і політичних наслідків, а також можливих сценаріїв подальшого розвитку. За таких умов доцільно виходити з того, що жодне медіа не є цілковито нейтральним, а кожен інформаційний підхід має як пізнавальний потенціал, так і обмеження. Формування цілісного уявлення про події можливе лише за умови критичного та збалансованого споживання інформації з різних джерел⁴⁵.

Важливо зазначити, що наративи стосовно України змінюються з часом. За кілька днів до повномасштабного вторгнення журналістка Ж. Безп'ятчук відзначала думку колег із західних медіа, що Україну може очікувати сценарій, подібний до афганського: внаслідок російської агресії держава може втратити частину своєї території, а її державність опинитися під загрозою. Очікування, що Україна зможе протистояти агресії та відстоювати свій європейський вибір, висловлювалися значно рідше. Це, за її оцінкою, пояснювалося низьким рівнем знання про Україну у світовому медіапросторі. Навіть у квітні 2021 року, коли загроза повномасштабної війни вже назрівала, інтерес західних медіа до України залишався обмеженим, а кореспондентам було складно мотивувати

⁴⁵ Там само

редакції активніше писати та висвітлювати події⁴⁶. Лише в перші місяці великої війни відбулося суттєве збільшення уваги: медіа активно поглиблювали свої знання про країну, що стало вагомим здобутком.

Водночас, значна частина світових медіа, передусім західних, формує глобальний інформаційний порядок денний, публікуючи матеріали, які фактично підтримують Україну. Прикладом є висвітлення дефіциту озброєння та боєприпасів для української армії взимку 2023 — навесні 2024 року, включно з матеріалами на BBC. Журналісти послуговувалися фактами та свідченнями українських військових, які підтверджували дисбаланс сил у бою — зокрема, що на один постріл українських військових припадало чотири-п'ять російських, а іноді до десяти. Ці дані використовувалися іншими міжнародними медіа, демонструючи, що факти та доказова база здатні відновлювати справедливість у війні⁴⁷.

Отже, інформаційний простір цього конфлікту є багат шаровим, динамічним та структурно неоднорідним. Світові медіа одночасно виконують функції інформування, конструювання суспільного сприйняття та формування історичної пам'яті, впливаючи на міжнародні політичні процеси через трансляцію стратегічних і гуманітарних наративів. Висвітлення війни на основі достовірних фактів і свідчень, а не пропаганди, є ключовим чинником забезпечення об'єктивності та відновлення справедливості у сприйнятті подій. Водночас різноманітність наративів, регіональні особливості медіапростору та потреба інтеграції знань із глобального інформаційного середовища підкреслюють необхідність критичного й методологічно виваженого підходу до аналізу та інтерпретації медійних повідомлень, що є визначальним для формування комплексного розуміння сучасних міжнародних конфліктів.

⁴⁶ Безп'ятчук Ж. Як світові медіа переосмислили Україну за час війни. Чому важливо, щоб вони дошуквалися правди. *Journalism teachers` academy*. URL: <https://www.jta.com.ua/point-of-view/yak-svitovi-media-pereosmyslyly-ukrainu-za-chas-viyny-ta-chomu-vazhlyvo-shchob-vony-doshukuvalysia-pravdy/> (дата звернення: 24.01.2026).

⁴⁷ Там само

2.2. Висвітлення російсько-української війни в медіа європейських держав та США

До 24 лютого 2022 року європейські країни відстоювали мир через політичні заяви про можливі санкції проти Російської Федерації у разі прояву агресії, а також шляхом організації масових маршей, мітингів, телепередач і дискусій. З початком повномасштабного вторгнення російської армії на значну частину українсько-російського кордону 24 лютого війна набула критичного масштабу: лінія фронту простягалася на понад тисячу кілометрів.

У медійному дискурсі про мир з'явилися нові питання та теми: що включає пакет санкцій проти РФ, чия війна — Путіна чи росіян, і чому українські інтелектуали утримуються від обговорення мирного врегулювання на європейських платформах із так званими «доброзичливими росіянами». Військові наративи наповнилися жахливими телевізійними кадрами та фотозвітами, що демонстрували розстріли цивільного населення, зокрема дітей. Було задокументовано тортури, згвалтування, примусову евакуацію до глибин Росії з південних та східних міст України, окупованих російськими військами, а також мародерство та непристойну поведінку солдатів РФ⁴⁸.

Наприкінці березня 2022 року в газеті *La Stampa* вийшла стаття доктора Н. Точчі під назвою «Медіа, війна і демократія» (*I media, la guerra e la democrazia*), яка пропонує стислу, проте глибоку концептуальну оцінку війни Росії проти України. Як зазначає Точчі, мова йде про «пронизливий терор Третьої світової війни», «повернення війни на європейський континент» та «війну, сповнену крові», наратив якої виходить далеко за межі України⁴⁹.

У медіа низки європейських держав події часто описуються як «конфлікт», навіть коли йдеться про великі промислові та історико-культурні центри, зруйновані російськими ракетами та авіаударами — зокрема Маріуполь,

⁴⁸ Nosova B. Russian War in Ukraine: Communication Narratives in the Speeches of World Leaders in the Mainstream Media. *Current Politics and Economics of Europe*. 2023. V. 33, № 4. p. 235.

⁴⁹ Tocci N. I media, la guerra e la democrazia. *La Stampa*. URL: <https://www.lastampa.it/editoriali/lettere-e-idee/2022/03/21/news/i-media-la-guerra-e-la-democrazia-2877986/> (date of access: 24.01.2026).

Харків та область, Чернігів, передмістя Києва (Бучу, Гостомель, Ірпінь), а також удари дронами по Києву. Зруйновані університети Харкова та Маріуполя, понад 40% українських міст і сіл залишилися без електропостачання через знищення енергетичних об'єктів російськими ракетами⁵⁰.

В контексті даного дослідження доцільно здійснити систематичний аналіз провідних медіа країн Європейського Союзу з метою виявлення специфіки їхнього висвітлення російсько-української війни та позиціонування щодо конфлікту.

Так, від початкового етапу повномасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України французьке видання *Le Monde* послідовно здійснює аналітичне осмислення причин війни та механізмів її легітимації з боку держави-агресора, зокрема через викривлення історичних фактів. Публікації газети, що з'являлися упродовж усього періоду війни, виходять за межі поверхового новинного висвітлення й пропонують структуроване розуміння багатовимірних викликів, з якими стикається українське суспільство в умовах воєнного протистояння. Показовим є те, що ще до початку повномасштабного вторгнення, 18 лютого 2022 року, *Le Monde* звернулася до аналізу подій Революції Гідності 2013–2014 років, інтерпретуючи російську агресію як наступ на демократичний вибір і державний суверенітет України. У цьому контексті було проаналізовано причини падіння режиму Віктора Януковича, масові протести на Майдані та їхнє значення для формування демократичних інститутів у країні⁵¹.

Упродовж 2022–2023 років військова тематика залишалася однією з домінантних у редакційній політиці видання, що відображалось як у систематичному маркуванні матеріалів рубрикою «Війна в Україні», так і в тематичному наповненні публікацій. Значна увага приділялася перебігу бойових

⁵⁰ Nosova V. Russian War in Ukraine: Communication Narratives in the Speeches of World Leaders in the Mainstream Media. *Current Politics and Economics of Europe*. 2023. V. 33, № 4. p. 236.

⁵¹ Zhelihovska N., Hrytsaiko M. *Le Monde's Coverage of Ukraine amid the War: Themes and Issues*. *Current Issues of Mass Communication*. 2025. No. 37. P. 46.

дій, міжнародній військовій допомозі Україні, гуманітарним наслідкам війни, а також спростуванню дезінформації, поширюваної російською стороною. Окремим напрямом аналізу стали питання відповідальності європейських політичних акторів, а також ризики, пов'язані з ядерною безпекою, зокрема станом Запорізької атомної електростанції.

У 2024 році фокус публікацій *Le Monde* суттєво змістився у бік висвітлення франко-української співпраці у військовій сфері та документування воєнних злочинів Росії. Матеріали, присвячені підготовці українських військових у Франції та загибелі французьких гуманітарних працівників унаслідок російських атак, засвідчують чітку нормативну позицію видання щодо кваліфікації дій Російської Федерації як порушення міжнародного гуманітарного права. Описуючи ракетні удари по цивільній інфраструктурі, зокрема в Одесі, газета послідовно акцентує на терористичному характері застосовуваних Росією воєнних практик, спрямованих на залякування мирного населення⁵².

Наприклад, у публікації *Le Monde* «Russia pummels Kyiv in deadly attack after Putin retaliation vow, deems the war 'existential'» висвітлюється ракетний удар Росії по Києву як свідомо цинічна відповідь на успішні операції українських військ проти авіабаз РФ, із акцентом на людські втрати та руйнування цивільної інфраструктури. Видання підкреслює, що для Москви війна набуває «екзистенційного» виміру, сприймаючись як боротьба за виживання держави, водночас Україна постає суб'єктом, який не лише обороняє свої території, а й здійснює стратегічні удари на території агресора та мобілізує міжнародних союзників для посилення тиску на РФ⁵³.

Журналісти *Le Monde* відображають скепсис і недовіру щодо дипломатичних ініціатив, зазначаючи, що позиція Москви зневажає будь-які

⁵² Ibid, p. 47-48.

⁵³ *Le Monde* with AFP. Russia pummels Kyiv in deadly attack after Putin retaliation vow, deems the war 'existential'. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/en/international/article/2025/06/06/russia-pummels-kyiv-in-deadly-attack-after-putin-retaliation-vow_6742075_4.html (date of access: 24.01.2026).

компроміси, а її риторика лише загострює конфлікт. Значну увагу приділено гуманітарним наслідкам війни: серед загиблих та поранених — рятувальники, цивільні особи, пошкоджено дитячі майданчики та іншу критичну інфраструктуру, що формує чіткий образ жорсткого і безкомпромісного агресора⁵⁴.

В іншій публікації *Le Monde* «Ukraine claims it damaged \$7 billion worth of Russian aircraft» висвітлюється повідомлення української сторони про завдання збитків російській авіації на суму близько 7 мільярдів доларів США внаслідок операції «Павутина», проведеної Службою безпеки України 1 червня 2025 року. Ця операція була націлена на чотири російські авіабази, включно з об'єктами в Сибіру, та призвела до знищення або пошкодження 41 літака, серед яких стратегічні бомбардувальники Ту-95, Ту-22М, Ту-160 і літак раннього попередження А-50. Матеріал підкреслює, що ця операція не лише свідчить про нарощування потенціалу українських сил безпеки, а й змінює динаміку ведення конфлікту, підвищуючи дипломатичний вплив Києва. Водночас *Le Monde* зауважує, що подібні дії можуть мати стратегічні наслідки для обох сторін, демонструючи здатність України діяти не лише оборонно, а й наступально, що зміцнює її міжнародний імідж як активного та ефективного учасника конфлікту⁵⁵.

Своєю чергою, у німецьких медіа поєднується прагнення до об'єктивності з емоційним впливом. У більшості випадків публікації відзначаються проукраїнськими настроями, де мова, хоча й відносно нейтральна, водночас стимулює емпатію до України та підкреслює жорстокість дій російської влади та військ. Проте цей тон може змінюватися, особливо у висвітленні економічних питань, що мають прямий вплив на життя в Німеччині.

На прикладі одного з провідних видань «Bild» можна побачити, що від початку вторгнення журналістські матеріали підтримували Україну,

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ Ukraine claims it damaged \$7 billion worth of Russian aircraft. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/en/international/article/2025/06/01/ukraine-claims-it-damaged-7-billion-worth-of-russian-aircraft_6741901_4.html (date of access: 24.01.2026).

застосовуючи досить збалансовану лексику без надмірної політичної упередженості. Типовими були пари слів на кшталт «обложені» – «міста», «військові» – «конфлікти», «атаки» – «схід», які не демонстрували явно вираженої прихильності до будь-якої сторони⁵⁶. Однак у публікаціях, присвячених ракетному удару по порту Одеси у 2022 році, спостерігалось значне посилення емоційного навантаження. Використовувалися слова на кшталт «диктатор», «Володимир», часто в поєднанні з оцінками «боягузливий напад» або «путінське варварство»⁵⁷.

Також програма «Heute Journal» демонструє чітку орієнтацію на українську перспективу у висвітленні російсько-української війни. Хоча в сюжетах приблизно однаково згадуються обидві сторони конфлікту, саме позиція України отримує найбільшу увагу, тоді як погляди інших держав, зокрема Китаю чи країн Східної Європи, представлені значно рідше. Переважна більшість сюжетів присвячена заходам реагування на російську агресію, а не лише перебігу бойових дій, при цьому особливу увагу приділяють дипломатичним зусиллям та військовій допомозі. Відзначається, що «Heute Journal» частіше висвітлює питання постачання зброї Україні, тоді як інші програми, наприклад «Tagesthemen», роблять наголос на санкційній політиці⁵⁸.

Росія у більшості сюжетів позиціонується як агресор і сторона, що розпочала воєнні дії, а «Heute Journal» застосовує для цього оцінно забарвлену критичну лексику, на відміну від більш стриманого нейтрального тону інших програм. Україна подається як сторона, що потребує підтримки та захисту, а оцінювальні судження класифікуються за чіткими критеріями: негативні —

⁵⁶ Evaluating German Media's Coverage of the Russia-Ukraine War. *Diplomatic Courier - A Global Affairs Media Network*. URL: <https://www.diplomaticcourier.com/posts/evaluating-german-medias-coverage-of-the-russia-ukraine-war> (date of access: 24.01.2026).

⁵⁷ Sören Haberlandt u. Nils Kottmann. Krieg in der Ukraine: Russland gibt Raketen-Angriff auf Hafen von Odessa zu. *Bild.de*. URL: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/krieg-in-der-ukraine-russland-gibt-raketen-angriff-auf-hafen-von-odessa-zu-80795912.bild.html> (date of access: 24.01.2026).

⁵⁸ Чи висвітлюють ARD та ZDF війну в Україні з урахуванням конфліктної чутливості?. *Європейська обсерваторія журналістики - EJO*. URL: <https://ua.ejo-online.eu/9311/uncategorized/chy-vysvitliuiut-ard-ta-zdf-viinu-v-ukraini-z-urakhuvanniam-konfliktnoi-chutlyvosti> (дата звернення: 25.01.2026).

прямі звинувачення у відповідальності за війну або девальваційні формулювання; позитивні — висловлення солідарності та заклики до допомоги. Навіть згадки про тимчасові успіхи Росії у бойових операціях подаються не як позитивна оцінка, а радше для ілюстрації масштабу конфлікту, що підкреслює складність ситуації та необхідність міжнародної підтримки України⁵⁹.

Російсько-українська війна вже четвертий рік залишається центральною темою італійських медіа. Якщо більшість друкованих та онлайн-видань від самого початку зайняли проукраїнську позицію, то телебачення, яке залишається найпопулярнішим медіа в Італії, виявилось недостатньо готовим до висвітлення складного геополітичного конфлікту. За три роки телебаченню довелося пройти шлях від прямих ефірів із запрошенням російських пропагандистів до усвідомлення того, що сама Італія є потенційною ціллю гібридної війни, розв'язаної РФ. Серед друкованих видань більшість демонструють підтримку України, частина зберігає нейтральну позицію (*Il Sole 24 Ore*), інші закликають до миру (*Avvenire*), або виявляють антиукраїнські настрої (*Il Fatto Quotidiano*)⁶⁰.

Видання «*La Repubblica*» від самого початку повномасштабної війни демонструє чітко проукраїнську позицію. Щодня на сайті публікується дайджест «Війна Україна–Росія, новини за [дата]», у якому висвітлюється ситуація на фронті, заяви ключових політиків, міжнародна допомога Україні та інші актуальні події. У дні активних подій кількість інформаційних повідомлень у дайджесті перевищує сотню, із посиланнями на міжнародні ЗМІ, українські та російські інформаційні агентства, соцмережі політиків тощо. Всі матеріали зберігаються у рубриці «Війна в Україні»⁶¹, що входить до розділу міжнародних новин.

⁵⁹ Там само.

⁶⁰ Тяга до балансу думок і «правда як перша жертва війни». Як італійські медіа висвітлюють російсько-українську війну. *Journalism teachers` academy*. URL: <https://www.jta.com.ua/trends/tiaha-do-balansu-dumok-i-pravda-iaak-persha-zhertva-viynuyak-italiyski-media-vysvitliuiut-rosiysko-ukrainsku-viynu/> (дата звернення: 25.01.2026).

⁶¹ Guerra in Ucraina. *la Repubblica*. URL: <https://www.repubblica.it/dossier/esteri/guerra-in-ucraina/> (date of access: 25.01.2026).

Як зазначає В. Носова, «La Repubblica» висвітлює війну в Україні переважно шляхом адаптації та перекладу повідомлень від українських інформаційних агентств, таких як «Укрінформ». У публікаціях акцентується увага на нагальних гуманітарних питаннях, зокрема на евакуації цивільного населення та поранених українських військових із заводу «Азовсталь», а також на можливостях відновлення експорту зерна після блокади портів з боку російських військ. Окрему увагу видання приділяє аналізу міжнародної політики та дій європейських держав, зокрема критикуючи позицію тодішнього німецького канцлера Олафа Шольца за недостатню активність і неспроможність окреслити стратегічну перспективу для Берліна та Брюсселя⁶².

На відміну від більшості італійських видань, щоденна газета «Il Fatto Quotidiano», що має близькі позиції до популістської партії «Рух 5 зірок», висвітлює російсько-українську війну як конфлікт, який не торкається безпосередньо Європи, сприймаючи його радше як протистояння між США та Росією на території України. Акцент робиться на попередньому збройному протистоянні між українськими силами та проросійськими сепаратистами на Донбасі, яке подається як передумова, або хоча б фактор, що сприяв повномасштабному вторгненню⁶³.

Видання висловлює скепсис щодо постачання зброї Україні, стверджуючи, що це лише подовжує війну, збільшує кількість жертв та хвилю біженців, і закликає шукати дипломатичні шляхи вирішення конфлікту. У публікаціях часто виправдовуються дії Росії через критику Заходу за його військові втручання у Перській затоці, Іраку та Лівії, підкреслюючи, що західні держави не мають права судити дії російського керівництва. Особлива увага приділяється питанню дезінформації та пропаганди: припускається, що у війні

⁶² Nosova V. Russian War in Ukraine: Communication Narratives in the Speeches of World Leaders in the Mainstream Media. *Current Politics and Economics of Europe*. 2023. V. 33, № 4. p. 241-242.

⁶³ Тяга до балансу думок і «правда як перша жертва війни». Як італійські медіа висвітлюють російсько-українську війну. *Journalism teachers` academy*. URL: <https://www.jta.com.ua/trends/tiaha-do-balansu-dumok-i-pravda-iaak-persha-zhertva-viyny-yak-italiyski-media-vysvitliuiut-rosiysko-ukrainsku-viynu/> (дата звернення: 25.01.2026).

всі сторони спотворюють факти. Так, у колонках головного редактора звучить теза, що «перша жертва війни — правда», що перегукується з кремлівським нарративом про недоступність повної інформації. Подібні аргументи відтворюються і в матеріалах інших представників партії «Рух 5 зірок», які підкреслюють недостатність знань про Україну, аби займати однозначну позицію на користь будь-якої сторони⁶⁴.

Підсумовуючи можна стверджувати, що висвітлення російсько-української війни в медіа ЄС демонструє значне розмаїття підходів. Більшість провідних видань займає проукраїнську позицію, акцентуючи на гуманітарних наслідках конфлікту, злочинах агресора та міжнародній підтримці України, водночас деякі медіа подають війну як віддалений конфлікт, ставлячи під сумнів роль Заходу. Медіа формують уявлення про суб'єктність України та характер агресора, поєднуючи інформування з оцінками та моральним осмисленням війни, що підкреслює їхню роль у формуванні громадської думки та міжнародного порядку денного.

У висвітленні російсько-українського конфлікту американські медіа демонструють різні нарративні стратегії, які можна умовно класифікувати на три групи: прихильні до України, критично налаштовані або скептичні щодо підтримки України та нейтральні, що прагнуть балансувати представлені точки зору.

До першої категорії належать журналісти та ведучі, які у своїх матеріалах системно підтримують українську позицію, акцентуючи увагу на агресивних діях Росії та стражданнях українського населення. Серед них – Річард Енгель (NBC News), відомий своїми детальними репортажами з фронту; Фарід Закарія (CNN), який у програмах «Fareed Zakaria GPS» підкреслює важливість захисту демократичних цінностей і суверенітету України; та Рейчел Меддоу (MSNBC),

⁶⁴ Там само.

котра активно висвітлює події, засуджуючи російську агресію та підтримуючи санкції проти РФ⁶⁵.

Друга група об'єднує тих, хто в більшості випадків ставить під сумнів доцільність американської підтримки України або критикує зовнішню політику США у цьому конфлікті. До неї належать Такер Карлсон і Лаура Інгрем (обидва – Fox News), які у своїх програмах часто висловлюють скептичне ставлення до надання допомоги Україні та сумніви щодо ефективності такого втручання.

Третя група – журналісти, що прагнуть об'єктивності та намагаються подавати багатовимірний погляд на конфлікт. Серед них – Лестер Голт (NBC Nightly News), Джуді Вудрафф (PBS NewsHour) і Крістіан Аманпур (CNN). Вони надають слово експертам обох сторін, демонструють різні позиції та акцентують увагу на фактичних обставинах подій, намагаючись уникати односторонньої оцінки⁶⁶.

Відтак, протягом першого року війни в Україні «The New York Times» мобілізувала значні ресурси для всебічного висвітлення конфлікту, поєднуючи міжнародну журналістику та репортажі з місця подій. Журналісти працювали по всій території України протягом усього періоду вторгнення. На ротаційній основі у польових умовах працювали понад 100 журналістів, фотографів та технічного персоналу, а понад 1000 репортерів, продюсерів і редакторів та понад 850 журналістів висвітлювали конфлікт із редакцій і бюро по всьому світу. Газета організувала цілодобове висвітлення війни в редакціях Європи, Азії та США, включно з сотнями прямих брифінгів, блогів, епізодів програми The Daily та push-повідомленнями⁶⁷.

Польові репортажі охоплювали всі ключові аспекти конфлікту — від інтерв'ю з українськими біженцями в підземних сховищах до розслідування можливих воєнних злочинів. Фотографи фіксували найбільш трагічні епізоди,

⁶⁵ Демчук П., Бармак М. Російсько-українська війна висвітлена в американських змі. *Міжнародний науковий журнал "Грааль науки"*. 2024. № 41. С. 344.

⁶⁶ Там само.

⁶⁷ Ross H. A new test of the news: an examination of the new york times and cnn coverage of the war in Ukraine. Louisiana State University, 2023. p. 24.

зокрема нагороджену роботу Лінсі Аддаріо, на якій зафіксовані загибель жінки та її дітей під час мінометного обстрілу російськими військами. Водночас висвітлення війни виходило за межі військових операцій, включаючи глобальні наслідки конфлікту для імміграції, продовольчих ланцюгів, санкцій, природних ресурсів, культури, економіки та геополітики. Матеріали газети охоплювали міжнародну аудиторію через соціальні мережі, інформаційні бюлетені та прямі трансляції. Близько 500 журналістів брали участь у висвітленні подій у редакціях по всьому світу, включно з Москвою, Лондоном, Нью-Йорком, Берліном, Сеулом, Тбілісі, Стамбулом, Пекіном, Найробі, Нью-Делі, Брюсселем та Ріо-де-Жанейро. Канал Times у Telegram забезпечував додаткове охоплення глобальної аудиторії, причому російськомовні підписники склали близько чверті, що робило їх другою за чисельністю групою після англomовних користувачів⁶⁸.

Зауважимо, що під час передвиборчої кампанії минулого року Дональд Трамп неодноразово заявляв про здатність завершити російсько-українську війну впродовж однієї доби у разі свого обрання. Нині у медійному просторі США фіксується виразна трансформація підходів до висвітлення війни. Зростання політичного тиску з вимогою якнайшвидшого припинення конфлікту супроводжується посиленням ідеологічної поляризації медійних наративів. Починаючи з моменту вступу Трампа на посаду, низка провідних американських видань і мовників, зокрема Associated Press, The Wall Street Journal, USA Today, демонструють зсув у бік більш консервативної інтерпретації подій, відходячи від попередньо декларованої нейтральності щодо війни. Натомість у матеріалах The Guardian та The New York Times, особливо в контексті обговорення американської фінансової й військової допомоги Україні,

⁶⁸ Ibid, p. 24-25.

простежується посилення лівоцентричних акцентів, тоді як до інавгурації Трампа ці видання дотримувалися здебільшого збалансованого підходу⁶⁹.

Аналіз матеріалів Fox News, присвячених російсько-українській війні, свідчить про домінування нейтральної тональності, яка фіксується у переважній більшості публікацій (близько чотирьох п'ятих корпусу). Водночас п'ята частина матеріалів має виразно негативне емоційне забарвлення, тоді як позитивні оцінки відсутні повністю. У структурі смислових акцентів провідне місце посідає політичний фрейм, що використовується в більшості публікацій. У його межах особлива увага приділяється ролі Сполучених Штатів, зокрема персоналізованій фігурі Дональда Трампа, у потенційному врегулюванні війни. Висвітлюючи військову допомогу Україні, Fox News наголошує на її важливості, однак паралельно акцентує на необхідності перерозподілу відповідальності між США та європейськими партнерами⁷⁰.

Помітним є також переговорний фрейм, представлений у значній частині матеріалів, у межах якого Україна постає як сторона, готова до мирного діалогу за умови отримання чітких гарантій безпеки, зокрема перспективи членства в НАТО. Російська позиція водночас окреслюється через вимоги нейтралітету України, скасування санкцій і визнання окупованих територій. Центральним мотивом такого висвітлення стає необхідність якнайшвидшого завершення війни, при цьому медіа послідовно підкреслюють провідну роль США, а особливо Трампа, у просуванні мирного процесу, навіть за умови взаємних компромісів сторін.

Образ України в матеріалах Fox News є багатовимірним, хоча найчастіше вона постає як жертва воєнної агресії. Поряд із цим фіксується репрезентація України як обмежено активного дипломатичного суб'єкта, а також як держави, значною мірою залежної від західної, насамперед американської, підтримки.

⁶⁹ The Trump Effect: Shift in Coverage on the Ukraine War. *Bias Detector*. URL: <https://mediabiasdetector.seas.upenn.edu/blog/the-trump-effect-shift-in-coverage-on-the-ukraine-war/> (date of access: 25.01.2026).

⁷⁰ Невмержицька Ю. Висвітлення війни росії проти україни в провідних медіа США та Китаю у 2025 році : кваліфікаційна робота. Київ, 2025. 40 с.

Образ учасника війни доповнюється наголосом на захисті територіальної цілісності, хоча в окремих випадках з'являються суперечливі інтерпретації окремих військових дій. Росія переважно конструюється як агресор і порушник міжнародного права, рідше — як дипломатичний учасник або держава, що зазнає втрат. США ж у медіанаративі Fox News найчастіше виконують роль ключового посередника й актора, який поєднує функції гаранта безпеки, союзника України та провідного геополітичного опонента російського блоку⁷¹.

Також нами було проаналізовано три статті CNN («Beware the ‘Anchorage Formula’: Why Russia has invented an agreement with the US to mask its disdain for peace talks»⁷²; «Russia strikes civilian train in Ukraine, killing five, in an attack Zelensky calls ‘terrorism’»⁷³; «Russia’s 1.2 million casualties in Ukraine dwarf all its conflicts since World War II, report says»⁷⁴), що були опубліковані зовсім нещодавно.

У тональному вимірі матеріали CNN демонструють стабільно позитивне або підтримуюче ставлення до України. Це проявляється не у відкритій емоційній апеляції, а через добір джерел, логіку аргументації та спосіб проблематизації подій. Україна репрезентується як жертва збройної агресії, як суб’єкт раціональної оборонної стратегії та як сторона, зацікавлена в міжнародно легітимних формах завершення війни. Водночас відсутні наративи, що перекладали б відповідальність за ескалацію конфлікту на українську сторону або ставили під сумнів її право на опір.

⁷¹ Там само, с. 40.

⁷² Sebastian C. Beware the ‘Anchorage Formula’: Why Russia has invented an agreement with the US to mask its disdain for peace talks. *CNN*. URL: <https://edition.cnn.com/2026/01/27/world/russia-ukraine-talks-anchorage-formula-analysis-intl> (date of access: 29.01.2026).

⁷³ Tarasova-Markina D., Butenko V., Kottasová I. Russia strikes civilian train in Ukraine, killing five, in an attack Zelensky calls ‘terrorism’. *CNN*. URL: <https://edition.cnn.com/2026/01/28/world/russia-strikes-civilian-train-ukraine-intl> (date of access: 29.01.2026).

⁷⁴ Lendon B. Russia’s 1.2 million casualties in Ukraine dwarf all its conflicts since World War II, report says. *CNN*. URL: <https://edition.cnn.com/2026/01/28/europe/russia-ukraine-casualties-csis-report-intl-hnk-ml> (date of access: 29.01.2026).

У структурі матеріалів простежується поєднання кількох домінантних фреймів. По-перше, це фрейм агресії та відповідальності, в межах якого Росія постає як ініціатор війни та ключовий актор, відповідальний за гуманітарні, військові й політичні наслідки конфлікту. По-друге, активно використовується гуманітарний фрейм, що акцентує увагу на цивільних втратах, порушенні норм міжнародного гуманітарного права та впливі війни на повсякденне життя населення.

Окремо варто виокремити політичний фрейм, який проявляється в аналізі дипломатичної риторики, переговорних процесів і інформаційних стратегій. У цьому контексті CNN демонструє критичне ставлення до спроб маніпуляції публічним дискурсом, особливо з боку Росії, підкреслюючи розрив між офіційними заявами та фактичними діями. Такий підхід посилює загальну інтерпретацію війни як конфлікту, що відбувається не лише на полі бою, а й у сфері смислів і символів.

Таким чином, американські ЗМІ в цілому відзначаються багатовимірним підходом, який поєднує репрезентацію України як жертви агресії, активного оборонного суб'єкта та партнера у міжнародних дипломатичних процесах. Водночас спостерігається виразна політична поляризація: частина видань та мовників орієнтована на підтримку України, інші — ставлять під сумнів ефективність зовнішньої допомоги та роль США, а деякі намагаються дотримуватися об'єктивності, представляючи широкий спектр точок зору.

2.3. Репрезентація та аналіз висвітлення російсько-української війни в медіа держав Азії

Азійський медіа- та політичний дискурс щодо війни в Україні характеризується відсутністю єдиної позиції та виразною внутрішньою диференціацією. Найпоказовішим у цьому контексті є підхід Китаю, який на офіційному рівні декларує нейтральне ставлення до російської агресії, апелюючи до принципів суверенітету та міжнародного права. Водночас фактична практика Пекіна демонструє суперечливість такої позиції: економічна

та технологічна співпраця з Російською Федерацією, зокрема через постачання дронів і компонентів військового призначення та сприяння обходу санкційних обмежень, опосередковано впливає на перебіг бойових дій на території України⁷⁵.

На протилежному полюсі перебувають Японія, Південна Корея, Сінгапур і Тайвань, для яких російсько-українська війна стала не лише європейським, а й глобальним викликом безпеці. У публічних заявах, дипломатичних ініціативах і медійному висвітленні цих країн чітко простежується підтримка України, а також послідовне відстоювання принципів міжнародного правопорядку. Така позиція відображає усвідомлення системних ризиків, які створює легітимація збройної агресії для Азійсько-Тихоокеанського регіону⁷⁶.

Так, китайські медіа під час висвітлення війни в Україні демонструють відчутну вибіркковість у формулюваннях і фокусі. Конфлікт переважно подається як «криза» або «проблема», водночас уникаючи акценту на руйнуваннях, спричинених Росією, та не даючи відкритої оцінки її дій. Публічна критика міжнародних санкцій проти Росії поєднується з формальною дотриманістю Пекіна до санкційного режиму: обмеження в фінансовому секторі та контролі за експортом дронів і їхніх компонентів дозволяють уникнути прямих економічних втрат, водночас створюючи можливості для непрямих схем, що підтримують російську економіку та військово-промисловий комплекс⁷⁷.

До прикладу можна взяти висвітлення Курської наступальної операції у китайських медіа, яке демонструє традиційні підходи китайської журналістики до репрезентації війни та водночас сприяє позиції Росії. У цьому контексті дії України часто подаються як «ядерний тероризм»: у матеріалах CCTV цитуються заяви російських посадовців про нібито спробу атаки на Курську атомну

⁷⁵ Чи змінюється ставлення в Азії до війни в Україні. *Центр протидії дезінформації*. URL: <https://cpd.gov.ua/main/chy-zminyuyetsya-stavlennya-v-aziyi-do-vijny-v-ukrayini/> (дата звернення: 29.01.2026).

⁷⁶ Там само.

⁷⁷ China's narratives on the war in Ukraine. URL: <https://raport.valisluureamet.ee/2025/en/6-china/6-1-chinas-narratives-on-the-war-in-ukraine/> (дата звернення: 29.01.2026).

електростанцію за допомогою безпілотників-камікадзе, хоча незалежні перевірки МАГАТЕ не підтвердили відповідальність України⁷⁸.

Поряд із цим формується наратив про Україну як маріонетку Сполучених Штатів, де, зокрема, цитуються твердження Лаврова та інші публікації, що натякають на участь американських журналістів і приватних військових підрядників у операції, подаючи це як доказ прямого залучення США у конфлікт. Китайські медіа повторюють тези про те, що Захід нібито воює з Росією через Україну та що іноземні експерти і найманці стають законною мішенню для російських збройних сил. У результаті формуються наративи, у яких дії Росії мінімізуються, Україна постає залежною від зовнішніх акторів, а підтримка Заходу подається як агресивний чинник, що відображає давню практику китайської журналістики — контроль за тональністю та вибіркоче висвітлення подій з огляду на стратегічні інтереси Пекіна⁷⁹.

Таким чином, у китайських медіа, натомість, простежується стратегічна вибіркочість у подачі конфлікту, що зберігає формальну нейтральність, водночас опосередковано підтримуючи позицію Росії через акценти на «кризовому» характері подій, мінімізації відповідальності Москви та формування наративів про залежність України від зовнішніх акторів і «втручання Заходу».

Далі варто звернутися до групи країн Центральної Азії, зокрема Казахстану, Киргизстану, Туркменістану, Таджикистану та Узбекистану. Як свідчать результати дослідження, медіапростір Казахстану характеризується вкрай обмеженою присутністю міжнародної проблематики, що зумовлено прагненням держави зберігати публічно задекларований нейтралітет у питаннях

⁷⁸ МЗС Росії: спроба України атакувати Курську АЕС є актом ядерного тероризму. *CCTV News*. URL: <https://news.cctv.com/2024/08/23/ARTIpRIDL9pVuloUcVhsp7YC240823.shtml> (дата звернення: 29.01.2026).

⁷⁹ Strategic mistake and escalation: how Chinese media cover Ukraine's Kursk operation. *CEIAS*. URL: <https://ceias.eu/strategic-mistake-and-escalation-how-chinese-media-cover-ukraines-kursk-operation/> (date of access: 29.01.2026).

глобальної політики⁸⁰. Така стриманість безпосередньо позначається і на підходах до висвітлення повномасштабної війни Росії проти України.

Попри відносно невелику кількість матеріалів на цю тему, після початку повномасштабного вторгнення в інформаційному середовищі Казахстану спостерігається зростання дезінформації, маніпулятивних інтерпретацій та різке загострення суспільних дискусій. За словами респондентів, обговорення війни в Україні на платформі «Нашої газети» становило до 80–90 % усіх коментарів користувачів, тоді як редакційний контент, присвячений цій темі, не перевищував 5–10 % і публікувався виключно у зв'язку з подіями, що мали безпосереднє значення для Казахстану. Надмірна кількість маніпулятивних тверджень змусила редакцію запровадити жорсткіші правила модерації, зокрема вимогу обов'язкового посилення на джерела інформації⁸¹.

Подібну модель офіційного нейтралітету демонструє й Таджикистан. Водночас у місцевому цифровому медіасередовищі частина контенту фактично відтворює російські пропагандистські наративи, поширює фейки та формує негативне ставлення до України й західних цінностей без помітної реакції з боку регуляторних інституцій. Журналістська спільнота наголошує, що війна стала чинником глибокої суспільної поляризації, розділивши громадян на тих, хто підтримує дії російської влади, і тих, хто однозначно визначає Росію як сторону-агресора. Мовна структура медіапростору Таджикистану охоплює таджицьку та російську мови, а також, значно меншою мірою, узбецьку⁸². Хоча таджицька мова є домінантною у повсякденному спілкуванні населення, саме в цьому сегменті спостерігається відчутний дефіцит якісного, професійно виробленого контенту.

Своєю чергою, приватні медіа Центральної Азії демонструють значно ширший спектр підходів до висвітлення війни в Україні — від лаконічних

⁸⁰ Як російсько-українська війна впливає на медіасектор у Європі та Центральній Азії: головне з дослідження IREX. *Медіамейкер*. URL: <https://mediamaker.me/yak-rosiysko-ukrayinska-viyna-vplyvaye-na-mediasektor-u-yevropi-ta-czentralniy-aziyi-12174/> (дата звернення: 30.01.2026).

⁸¹ Там само.

⁸² Там само.

повідомлень із виразно геополітичним акцентом на ресурсах, наближених до урядових кіл інших держав, до повноцінних репортажів безпосередньо з фронту, реалізованих у межах краудфандингових або донорських журналістських ініціатив.

Махімур Ніязова, яка на момент початку повномасштабного вторгнення очолювала редакцію приватного киргизького агентства 24.kg, зазначає, що редакційна стратегія полягала у використанні різних джерел — російських, західних та офіційних — у новинних дайджестах, які на початковому етапі оновлювалися кілька разів на добу. Такий підхід водночас викликав невдоволення з протилежних сторін: активісти критикували використання російської офіційної лексики на кшталт «спеціальна військова операція», тоді як російське посольство, за словами Ніязової, скаржилось на нібито проукраїнський характер матеріалів⁸³.

У січні 2024 року офіс 24.kg у Бішкеку зазнав обшуків і був опечатаний у межах кримінального провадження за звинуваченням у «пропаганді війни» після публікації інтерв'ю з Алмазом Кудабеком — громадянином Киргизстану та командиром батальйону «Туран», який воює на боці України. Пряма участь Росії в цій справі залишається неясною, особливо з огляду на те, що події розгорталися паралельно з ширшою кампанією тиску на киргизькі медіа, критичні до президента Садира Жапарова. Паралельно Роскомнагляд заблокував доступ до 24.kg на території Росії, обґрунтувавши це матеріалами та дайджестами, опублікованими в перший рік війни. Після зміни власника видання та звільнення редакційної команди, включно з Ніязовою, киргизька прокуратура оголосила про припинення розслідування⁸⁴.

Отже, аналіз медіадискурсів держав Азії свідчить про те, що висвітлення російсько-української війни формується на перетині зовнішньополітичних орієнтацій та внутрішніх обмежень. За відсутності спільної регіональної позиції

⁸³ Ні слова про Україну. Чому державні ЗМІ країн Центральної Азії майже не пишуть про російське вторгнення?. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/rfe-rl-kazakhstan-viyuna-v-ukrayini-media-rosiya-tsensura/33140783.html> (дата звернення: 30.01.2026).

⁸⁴ Там само.

медіа коливаються між формальним нейтралітетом, вибірковою підтримкою російських наративів і поодинокими спробами професійного, незалежного осмислення подій. У цьому контексті війна в Україні постає не лише предметом міжнародної журналістики, а й індикатором стану медіасвободи, політичної автономії та зрілості публічного дискурсу в країнах Азії.

Висновки до розділу 2

1. Міжнародний медіа-дискурс щодо російсько-української війни виявляє складну, багатовимірну структуру, де поєднуються інформування, інтерпретація подій та формування суспільної пам'яті. Світові медіа одночасно виконують функцію фактичного висвітлення конфлікту та створення стратегічних наративів, які визначають сприйняття України, Росії та ролі третіх держав. Висвітлення війни є не лише відображенням реальних подій, а й результатом взаємодії політичних, культурних і технологічних чинників, що формують рамки легітимності та резонансу інформації. У цьому контексті критичне й методологічно обґрунтоване споживання медійних повідомлень стає необхідною передумовою для об'єктивного розуміння міжнародного конфлікту та його наслідків на глобальному рівні.

2. Аналіз медіа ЄС свідчить про значну диференціацію підходів до висвітлення російсько-української війни, де домінує проукраїнська позиція, зосереджена на гуманітарних наслідках конфлікту, військових злочинах Росії та міжнародній підтримці України. Водночас окремі видання демонструють скептичне ставлення до ролі Заходу та сприймають війну як віддалене протистояння, що відображає політичні та соціокультурні особливості національних аудиторій. Європейські медіа поєднують інформаційне репортажне висвітлення з аналітичними оцінками та моральним осмисленням подій.

Американські видання відзначаються багатовимірним підходом: Україна постає як жертва агресії, активний оборонний суб'єкт і учасник міжнародних переговорів, водночас тональність матеріалів варіює залежно від політичної

орієнтації медіа, що проявляється у підтримці, критичному оцінюванні або прагненні до нейтральності.

3. Азійські медіа демонструють значну внутрішню диференціацію, де формальна нейтральність часто поєднується з вибіркоким висвітленням, мінімізацією відповідальності Росії та акцентом на залежності України від Заходу, що відображає стратегічні інтереси регіональних акторів і підкреслює роль медіа у формуванні регіональної політичної інтерпретації конфлікту.

РОЗДІЛ 3. ВПЛИВ ЗАРУБІЖНИХ МЕДІА НА ФОРМУВАННЯ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОГО ІМІДЖУ УКРАЇНИ

3.1. Пропагандистські наративи та їх вплив на міжнародну громадську думку

З плином часу від початку російсько-українського збройного протистояння стає дедалі очевидніше, що мова є не другорядним елементом війни, а одним із її ключових інструментів. Лексика, метафори та наративні конструкції перетворилися на засоби перерозподілу символічної влади, в межах яких політичні інтереси й мовні практики формують конкуруючі версії реальності. Ці дискурсивні моделі не лише легітимізують насильство, а й сприяють внутрішній фрагментації суспільств. За умов, коли пропагандистські механізми розмивають межі між фактом і інтерпретацією, критичний аналіз трансформацій політичного дискурсу набуває принципового значення. Російська держава послідовно впроваджує штучно сконструйовану мову, покликану нормалізувати війну в очах внутрішньої та зовнішньої аудиторій. Натомість альтернативні, опозиційні голоси свідомо звертаються до прозорої, спрощеної та доступної мовної форми як до інструменту спротиву, демонструючи, що мова не лише віддзеркалює політичні процеси, а й активно впливає на баланс сил і траєкторії влади⁸⁵.

Варто підтримати думку А. Соловйової стосовно того, що вплив російських пропагандистських практик на український інформаційний простір залишається відчутним і системним, зокрема через цілеспрямоване загострення політичних та ідентифікаційних протиріч. Використовуючи широкий спектр

⁸⁵ Words as Weapons of War: How Language Shapes International Politics and Determines Public Opinions in the Conflict Between Russia and Ukraine. *International Association for Political Science Students*. URL: <https://iapss.org/words-as-weapons-of-war-how-language-shapes-international-politics-and-determines-public-opinions-in-the-conflict-between-russia-and-ukraine/> (date of access: 30.01.2026).

комунікаційних каналів, ці наративи формують образ європейського вибору України як загрози державній цілісності та культурній самобутності⁸⁶.

Насамперед слід зазначити, що російська пропаганда показала, як історична пам'ять може перетворюватися на потужну зброю в умовах війни проти України. Кремль повторно використовує добре відомі з історії прийоми пропаганди, які отримали нове життя завдяки цифровим технологіям і глобальному поширенню інформації. Одним із ключових меседжів залишається твердження про те, що сучасна Росія нібито є прямою спадкоємицею Київської Русі. Наголос на цьому історико-культурному зв'язку фактично заперечує існування окремої української нації та державності. Сьогоднішнє російське суспільство формується під впливом неоліберальних принципів управління, що сприяють атомізації й деполітизації громадян. Пропаганда вміло використовує історичні наративи для формування потрібної громадської думки, і завдяки систематичній підготовці населення цей вплив досяг помітних результатів⁸⁷.

На жаль, російські пропагандистські наративи не обмежуються територією самої Росії – вони активно поширюються й у світі. Через міжнародні медіа, соціальні мережі, а також через різноманітні культурні й політичні платформи Кремль намагається формувати певний образ подій, виправдовувати власні дії та дискредитувати Україну. Ці меседжі адаптуються під різні аудиторії: комусь вони подаються як «збереження історичної спадщини», іншим – як «захист російськомовного населення». Світове поширення таких наративів створює додатковий інформаційний тиск, сприяючи формуванню упередженого сприйняття конфлікту в міжнародному суспільстві та підживлюючи дезінформаційні кампанії за межами України.

Росія вже давно застосовує інформаційні операції як важливий інструмент своєї зовнішньої політики, але Захід почав усвідомлювати масштаб цього

⁸⁶ Soloviova A. Narratives of russian propaganda in the Ukrainian media space in the context of implementation of European values. *Acta de historia & politica: saeculum XXI*. 2024. No. 8. P. 31.

⁸⁷ Krasnodemska I., Kalinichenko V., Marchenko S., Ostapchuk O., Sonechko O. History as a weapon: narratives and propaganda in the Russo-Ukrainian war. *Amazonia Investiga*. 2024. №13(81). P. 107.

впливу лише після анексії Криму у 2014 році. Після багатьох років недостатньої реакції, вторгнення в Україну у 2022 році стало каталізатором серйозного визнання інформаційної війни Росії на найвищому рівні. Від Верховного представника ЄС Жозепа Борреля, який назвав боротьбу з російською дезінформацією пріоритетом ЄС, до Німеччини та Франції, що запровадили масштабні кампанії протидії пропаганді, а також випадків виявлення російських мереж, як у Чехії, — вплив Москви нарешті привернув належну увагу. Водночас значно менше уваги приділялося діяльності Росії за межами Європи та Північної Африки, хоча саме там Москва активно розширює свій вплив, підтримуючи зовнішньополітичні пріоритети на Близькому Сході, в Африці та Латинській Америці. Особливо показовим є Африканський континент: разом із зростанням фізичної присутності, інформаційні операції Росії набирають обертів. Кремль вміло використовує постколоніальні наративи — наприклад, щодо французького впливу у франкомовному Сахелі та Центральній Африці — позиціюючи себе як альтернативу Заходу і природного союзника африканських країн у їхній боротьбі проти колоніального минулого⁸⁸.

У країнах Центральної та Південної Америки, Африки, Азії та Близького Сходу ситуація для Росії залишилася відносно стабільною. Там продовжують функціонувати RT (Russia Today) та його регіональні дочірні канали. RT en Español користується великою аудиторією в Аргентині, Венесуелі, Нікарагуа, Чилі, Кубі та інших державах регіону, підсилюючи антиамериканські, антиатлантичні та антиукраїнські наративи. RT Arabic виконує схожу роль на арабомовному ринку, просуваючи антиізраїльські тези, а англomовний RT транслюється через супутник для ширшої міжнародної аудиторії⁸⁹.

⁸⁸ Russia is Winning the Global Information War. *Royal United Services Institute*. URL: <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/russia-winning-global-information-war> (date of access: 30.01.2026).

⁸⁹ Twitter, YouTube and “Rubbish” Websites. How Russia Promotes Its Propaganda in the West after Blocking of TV Channels. *Центр стратегічних комунікацій*. URL: <https://spravdi.org/en/twitter-youtube-and-rubbish-websites-how-russia-promotes-its-propaganda-in-the-west-after-blocking-of-tv-channels/> (дата звернення: 30.01.2026).

Навіть після блокування низки каналів і новинних сайтів у Росії залишаються численні шляхи для поширення пропаганди на Захід. Водночас Кремль змушений був підкоригувати свою роботу: після блокування RT та Sputnik російські державні медіа та урядові ресурси, включно з агентствами ТАСС і РІА Новости, а також акаунтами чиновників у Twitter, залишаються джерелами новин і впливу. Цитати російських політиків, урядовців і дипломатів активно використовуються для інформування аудиторії про позицію Кремля. Високоякісні медіа часто публікують ці заяви разом із нагадуванням про російську агресію проти України та конфронтаційну політику Москви. Проте іноді трапляються помилки: використання російських назв українських міст або застарілих географічних термінів.

Перепублікація новин з російських джерел без пояснювального контексту є прямим поширенням кремлівських наративів. Деякі онлайн-видання, наприклад Newsweek, розміщують переклади повідомлень російських урядових органів і державних агентств без критичного аналізу. Схожу роль у поширенні прокремлівських меседжів відіграє шоу Такера Карлсона «Tonight» на Fox News. Хоча воно не відображає загальну редакційну політику телеканалу й не залучає ключових лідерів Республіканської партії, програма користується високими рейтингами — у 2021 році середня аудиторія кожного випуску перевищувала 3 мільйони глядачів. Карлсон використовує тему України для критики адміністрації Байдена, цитуючи заяви російських і китайських чиновників, поширюючи російські наративи про «американські біолабораторії в Україні», критикує постачання зброї, антиросійські санкції та звинувачує США у розпалюванні конфлікту⁹⁰.

Своєю чергою, починаючи з 2023 року, RT (Russia Today) активізувала свою міжнародну присутність: відкрила бюро в Алжирі, запустила сербськомовний телеканал і започаткувала безкоштовні освітні програми для журналістів з Африки, Південно-Східної Азії, Індії та Китаю. Крім того,

⁹⁰ Там само.

компанія заявила про намір відкрити офіс в Індії, тоді як Sputnik у лютому розпочав роботу редакції в Ефіопії⁹¹.

Також зауважимо до прикладу, що рівень проникнення російської пропаганди в Киргизстані залишається надзвичайно високим. Вона охоплює практично весь медіапростір — від традиційних телеканалів і друкованих видань до соціальних мереж, YouTube, ВКонтакте та Telegram. Значна частина населення схильна довіряти цим джерелам як через обмежену медіаграмотність, так і через емоційну прив'язаність та ностальгію за радянським минулим. Найпоширенішими видаються чотири наративи, через які формується уявлення про війну в Україні, роль Заходу, цілі Росії та її відносини з Киргизстаном⁹².

По-перше, Україну подають як штучне утворення, частково захоплене «нацистами», а її владу й армію — як загрозу власному населенню та Росії. У медіа систематично використовують емоційно заряджені формулювання на кшталт «зачисток мирного населення» чи «злочинів київського режиму». Персоніфікований вимір цього наративу проявляється в контрастному образі лідерів: Володимира Зеленського висміюють і знецінюють, тоді як Володимира Путіна змальовують як жорсткого та рішучого керівника. Другий напрям зосереджений на звинуваченні Заходу, передусім США, у використанні України як інструмента проти Росії. Захід постає силою, що нав'язує свої цінності задля глобального домінування, тоді як Росія нібито бореться за багатополярний світ і діє «превентивно». У цьому ж контексті Захід демонізується як осередок морального занепаду, а Росія — як безпечний притулок і захисник⁹³.

Третій наратив апелює до «традиційних цінностей» і культурної ролі Росії. Російська мова подається як універсальний засіб спілкування в пострадянському просторі, а спроби посилити роль національних мов висвітлюються негативно. Паралельно використовується риторика виправдання:

⁹¹ Gragnani J. How Russia is trying to win over the world beyond the West. *BBC Home*. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/cm2vr37yd4no> (date of access: 30.01.2026).

⁹² "Russia is Sacred, West is Evil": How Russian Propaganda Affects Kyrgyzstanis. *Institute for War & Peace Reporting*. URL: https://longreads.cabar.asia/propaganda_en (date of access: 30.01.2026).

⁹³ Ibid.

дії Росії зіставляють із діями Заходу, зокрема через згадки про Хіросіму, Нагасакі чи бомбардування Югославії. Четвертий блок акцентує залежність Киргизстану від Росії. РФ зображують як головного економічного партнера, гаранта безпеки та центру тяжіння для Центральної Азії. Особлива увага приділяється темам стабільності й захисту від «західних загроз». Водночас змінюється образ трудових мігрантів: якщо раніше їх часто криміналізували, то після початку війни вони дедалі частіше постають як необхідна робоча сила для економіки та армії Росії⁹⁴.

Отже, можна зробити висновок, що пропагандистські наративи діють не лише як інструмент політичного впливу, а як чинник глибокої трансформації свідомості людини. Постійне повторення одних і тих самих смислових конструкцій поступово змінює спосіб сприйняття реальності, притуплює здатність до критичного мислення та формує емоційно зумовлені реакції замість раціональних оцінок. Людина починає сприймати війну не як трагедію, а як «нормальний» або навіть виправданий стан, у межах якого насильство набуває морального виправдання. Саме на цьому рівні — рівні індивідуальної свідомості — пропаганда завдає найбільшої шкоди, оскільки руйнує емпатію, підмінює особисту відповідальність нав'язаними інтерпретаціями та створює ілюзію об'єктивності там, де насправді діє маніпуляція. Таким чином, вплив пропаганди проявляється не лише у зміні громадської думки, а у деформації внутрішніх моральних орієнтирів людини, що робить її вразливою до подальших інформаційних впливів і знижує здатність самостійно осмислювати політичну реальність. Тому важливо вибудовувати політичні стратегії щодо протидії пропаганди.

3.2. Стратегії протидії дезінформації в зарубіжних медіа

У сучасному міжнародному інформаційному середовищі дезінформація перетворилася на повноцінний інструмент політичної боротьби, здатний

⁹⁴ Ibid.

впливати на електоральні процеси, міждержавні відносини та суспільну стабільність. Зарубіжні медіа дедалі частіше опиняються в ситуації, коли традиційні журналістські стандарти виявляються недостатніми для протидії навмисному викривленню фактів, маніпулятивним наративам і скоординованим інформаційним кампаніям. У цих умовах питання розробки ефективних стратегій протидії дезінформації виходить за межі виключно професійної журналістської дискусії та набуває виразного політичного виміру, оскільки йдеться про захист публічної сфери, довіри до медіа та здатності демократичних суспільств ухвалювати зважені рішення на основі достовірної інформації.

Так, наприклад, протидія дезінформації ще донедавна не сприймалася як сфера прямої відповідальності Європейського Союзу. Приблизно десятиліття тому такі питання, з огляду на їхню чутливість і нормативну суперечливість, радше залишалися у компетенції національних держав. Це пояснювалося суттєвими відмінностями між країнами-членами у моделях функціонування медіасистем, підходах до регулювання свободи слова та допустимих формах політичної конкуренції. Унаслідок цього баланс між безпековими міркуваннями та захистом громадянських свобод, як влучно зазначають І. Мацюк та О. Івасечко, традиційно визначався на національному рівні, а не в межах наднаціональної політики⁹⁵.

Попри той факт, що європейське правове поле гарантує кожній людині свободу висловлення поглядів, упродовж тривалого часу реальний доступ до широкої аудиторії залишався обмеженим і зосереджувався в руках небагатьох акторів. Саме ця асиметрія комунікативних можливостей надавала окремим суб'єктам істотний вплив на формування громадської думки та зумовила необхідність розглядати регулювання інформаційної сфери як спільну відповідальність держави й медіасектору. За таких умов свобода слова набула не лише індивідуального, а й виразного суспільного виміру, що потребує

⁹⁵ Мацюк І., Івасечко О. Кращі практики боротьби з дезінформацією в європейських країнах: кейс держав Балтії. *Copernicus. Political and Legal Studies*. 2025. Т. 4, № 1. С. 17.

балансування між правами мовця та правом аудиторії на достовірну інформацію⁹⁶.

Зростання усвідомленості щодо інформаційних маніпуляцій як інструменту впливу на політичну стабільність інших держав зумовило запровадження спеціалізованих ініціатив у сфері безпеки, спрямованих на протидію зовнішнім інформаційним загрозам. Одним із перших системних кроків Європейського Союзу стало створення робочої групи East StratCom у межах Європейської служби зовнішніх дій. Ця структура координує стратегічні комунікації, виявляє та протидіє прокремлівській дезінформації, особливо в країнах Східного партнерства, що традиційно вважаються найбільш вразливими. Одним із ключових інструментів групи стала платформа EUvsDisinfo — найбільша база відкритих даних щодо прокремлівської дезінформації, яка містить понад 15 тисяч зафіксованих прикладів і дозволяє виявляти повторювані теми, полегшуючи їх аналіз і навчання⁹⁷.

Крім збору та систематизації даних, EUvsDisinfo активно працює над підвищенням медіаграмотності, надаючи громадськості ресурси для самостійного розпізнавання дезінформації та розуміння її механізмів. Платформа містить розділ LEARN, де представлені основні інструменти маніпуляції та рекомендації щодо критичного сприйняття інформації. З часом East StratCom зміцнила свій мандат, ставши частиною ширшого відділу стратегічних комунікацій і аналізу інформації в ЄС, що дозволяє охоплювати різні джерела зовнішніх інформаційних впливів, включно з загрозами з боку Росії та Китаю⁹⁸.

Також Європейський акт про свободу ЗМІ 2024 року встановив нові правила для захисту плюралізму та незалежності медіа в ЄС. Союз повинен надавати фінансову та інституційну підтримку незалежним ЗМІ, щоб вони мали

⁹⁶ Policy Review: Countering Disinformation in the Digital Age - Policies and Initiatives to Safeguard Democracy in Europe. *Sage Journals*. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/15701255251318900> (date of access: 30.01.2026).

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ Ibid.

ресурси для створення якісної та фактологічно достовірної журналістики, зокрема шляхом спрощення доступу на ринок. Це охоплює підтримку журналістських розслідувань, здатних викривати та протидіяти дезінформації. Фінансування має бути системним, ефективним і орієнтованим на результат, особливо для регіональних і місцевих медіа, які виконують важливу роль у висвітленні повсякденного життя громад. Одночасно ЗМІ повинні нести відповідальність за свій контент, а порушники стандартів і держави, що не контролюють поширення дезінформації, — заохочувані до дій через санкції. ЄС має посилювати підтримку організацій із перевірки фактів і розвивати інструменти для виявлення та протидії фейковим новинам. Крім того, Союз заохочує медіа до саморегулювання через кодекси поведінки та етичні рекомендації, що гарантують точність, неупередженість і якість інформаційних матеріалів. Також ЄС може стимулювати роботу органів саморегулювання та заохочувати ЗМІ, які дотримуються встановлених стандартів⁹⁹.

Разом із тим практика реагування на дезінформаційні загрози в державах ЄС залишається неоднорідною. Найбільш вразливими в цьому контексті виявилися балтійські країни, які систематично перебувають під впливом цілеспрямованих інформаційних атак з боку Російської Федерації. Поширення викривлених наративів через афілійовані з Кремлем медіа, а також скоординована діяльність мереж у соціальних платформах створюють серйозні ризики для регіональної безпеки та суспільної стійкості. Такі кампанії не лише підмінюють фактичну реальність, а й послідовно формують спотворене уявлення про політичні процеси, впливаючи на настрої та поведінку громадян¹⁰⁰.

Цікавим прикладом ефективної протидії дезінформації видається досвід Естонії. Після відновлення незалежності країна неодноразово зіштовхувалася з

⁹⁹ Fighting the Invisible Enemy: Countering Disinformation & Misinformation. *European Movement*. URL: <https://europeanmovement.eu/policy/fighting-the-invisible-enemy-countering-disinformation-misinformation/> (date of access: 30.01.2026).

¹⁰⁰ Мацюк І., Івасечко О. Кращі практики боротьби з дезінформацією в європейських країнах: кейс держав Балтії. *Copernicus. Political and Legal Studies*. 2025. Т. 4, № 1. С. 17.

інформаційними атаками з боку Росії, яка систематично використовувала тему «захисту російськомовного населення» для власних маніпуляцій. Особливо показовим став 2007 рік, коли під час перенесення пам'ятника Бронзовому солдату в Таллінні Естонія зазнала масштабної кібератаки на державні інформаційні системи та масового поширення неправдивих новин, спрямованих на мобілізацію російськомовного населення. У відповідь влада країни почала активно впроваджувати програми медіаграмотності, включивши їх до шкільних і дошкільних навчальних планів, а також через національні телерадіокомпанії¹⁰¹.

Естонія поєднує високий рівень свободи ЗМІ з сильною системою освіти, що створює надійний фундамент для формування критичного мислення та навичок перевірки фактів у громадян. Уряд також націлюється на старші вікові групи, використовуючи рекламу, публічні обговорення та щорічний Тиждень медіаграмотності для підвищення загальної обізнаності населення. Крім освітніх заходів, держава активно підтримує російськомовні медіа, виділяючи фінансування на розвиток альтернативного контенту для етнічних росіян. Завдяки цьому державні та приватні ЗМІ змогли запропонувати якісну інформацію російською мовою, зменшивши мовні помилки та підвищивши довіру аудиторії. Результати двох років реалізації цієї стратегії демонструють зростання довіри до естонських медіа серед російськомовних громадян і значне зменшення сприйняття російських державних каналів як авторитетних джерел інформації¹⁰².

Досвід Чехії демонструє практичну реалізацію заходів протидії дезінформації на національному та наднаціональному рівнях. Зокрема, журналіст і заступник головного редактора чеського видання «Respekt» Онджей Кундра довгі роки досліджує російський вплив на країну, концентруючи увагу на фінансових потоках і ключових фігурантах, що стоять за прокремлівськими медіа. Його розслідування спрямовані на виявлення так званих «великих риб»

¹⁰¹ Там само, с. 20.

¹⁰² Там само, с. 20.

— організаторів та фінансистів дезінформаційних мереж. Одним із яскравих прикладів є сайт «Voice of Europe», який позиціонував себе як англomовна платформа з новинами європейського спрямування, але з часом значна частина контенту набула антиукраїнського, антимиграційного та євроскептичного характеру¹⁰³.

Чеські спецслужби встановили, що за ресурсом стоять Віктор Медведчук та його оточення, включно з медіапродюсером Артемом Марчевським, обидва включені до санкційних списків за просування проросійської пропаганди. Фінансування сайту, зареєстрованого у Празі, відбувалося через структури, пов'язані з цими особами. У 2024 році «Voice of Europe» було внесено до національного санкційного списку Чехії як частину мережі, що мала на меті підірвати суверенітет України та дестабілізацію ЄС. Пізніше санкції поширилися й на рівень Євросоюзу, включно із замороженням активів та обмеженням транзиту й в'їзду для ключових фігурантів¹⁰⁴. Цей кейс ілюструє, як інформаційна операція може використовувати медіаресурс для масштабного впливу на громадську думку в ЄС, зокрема щодо війни в Україні, і водночас демонструє ефективність поєднання журналістських розслідувань та державних санкцій у захисті інформаційного простору від зовнішніх маніпуляцій.

У контексті стратегій протидії дезінформації через розвиток медіаграмотності варто також розглянути досвід США. Через недостатню реакцію законодавців і технологічних платформ на поширення неправдивої інформації дедалі важливішим стає формування стійкості користувачів інтернету. Деякі американські штати почали інтегрувати медіаграмотність у шкільні програми, включаючи базові медіа-навички до навчального курсу. У 2023 році Нью-Джерсі став першим штатом, де медіаграмотність обов'язкова для учнів К-12, щоб навчити їх оцінювати достовірність інформації та протидіяти дезінформації. Губернатор Філ Мерфі зазначив, що «демократія

¹⁰³ У Чехії, Словаччині та Польщі журналісти борються з фейками РФ. *Espresso.tv*. URL: https://espresso.tv/poglyad-yak-u-skhidniy-evropi-znakhodyat-ta-zneshkodzhuyut-rosiysku-propagandu#goog_rewarded (дата звернення: 30.01.2026).

¹⁰⁴ Там само.

перебуває під постійною атакою через поширення дезінформації», і що «важливо забезпечити майбутніх лідерів інструментами для відокремлення фактів від вигадки». Інші штати, зокрема Каліфорнія, також почали впроваджувати медіаграмотність у своїх навчальних програмах¹⁰⁵.

Паралельно неурядові організації активно працюють над підвищенням онлайн-медіаграмотності. Прикладом є The Trust Project під керівництвом журналістки Саллі Лерманн, яке створило глобальні «Trust Indicators» — стандарти прозорості, що допомагають аудиторії зрозуміти, хто і що стоїть за конкретною новинною історією. Вісім показників включають досвід журналіста, тип роботи, кваліфікацію, методи збору інформації, локальні джерела, різноманітність думок, можливість надавати зворотний зв'язок і дотримання загальноприйнятих професійних практик. Інформація про ці показники доступна на вебсайті проекту разом із переліком медіа-партнерів, що демонструє їхню відданість боротьбі з дезінформацією та етичній журналістиці¹⁰⁶. Співпраця з такими ініціативами підтверджує серйозну прихильність до прозорості та підзвітності, що є критично важливим у сучасному цифровому середовищі.

Підсумовуючи, можна констатувати, що ефективна протидія дезінформації в зарубіжних медіа базується на комплексному поєднанні державних, професійних і громадських інструментів. На прикладі ЄС, окремих європейських держав (Естонії, Чехії) та США видно, що лише інтегрований підхід, який поєднує законодавчі ініціативи, розвиток медіаграмотності, фінансову та інституційну підтримку незалежних медіа, а також активну роль журналістських розслідувань і організацій з перевірки фактів, дозволяє протидіяти маніпуляціям та зміцнювати довіру до інформаційного простору.

¹⁰⁵ Rao S. Countering disinformation in the United States. Research Series: Reinhard Mohn Prize. p. 20-21. URL: https://www.bertelsmann-stiftung.de/fileadmin/files/user_upload/Countering_disinformation_in_the_United_States.pdf (date of access: 30.01.2026).

¹⁰⁶ Ibid, p. 21.

3.3. Інформаційні кампанії та PR-стратегії України на світовій арені

У сучасному глобалізованому інформаційному просторі формування іміджу держави та просування її позицій на міжнародній арені дедалі більше залежить від ефективності інформаційних кампаній і стратегічних комунікацій. Україна, зіштовхуючись із зовнішньою агресією та необхідністю захисту власного суверенітету, цілеспрямовано використовує комунікаційні інструменти для донесення своєї позиції до світової спільноти, формування позитивного міжнародного образу та мобілізації підтримки союзників. У цьому сенсі українські практики поєднують традиційні дипломатичні канали з активним використанням цифрових медіа, соціальних платформ і глобальних інформаційних ресурсів, що дозволяє державі оперативно реагувати на інформаційні атаки, протидіяти викривленим наративам та підвищувати обізнаність міжнародної аудиторії щодо політичних і гуманітарних аспектів конфлікту¹⁰⁷.

Центральним елементом стратегії є поширення інформації, що підтверджує легітимність української позиції та засуджує незаконні дії агресора. Особлива увага приділяється висвітленню порушень прав людини, воєнних злочинів та гуманітарних наслідків конфлікту. Важливою складовою є взаємодія з міжнародними медіа: надання своєчасної та достовірної інформації, організація прес-конференцій, інтерв'ю з ключовими особами та доступ журналістів до офіційних джерел дозволяє формувати об'єктивний образ подій з української точки зору. Інформаційні кампанії для глобальної аудиторії охоплюють соціальні мережі, відеоконтент та інші сучасні комунікаційні інструменти, що сприяють залученню уваги світової спільноти та протидії дезінформації.

Крім цього, ключовим елементом медіа-стратегії є співпраця з міжнародними організаціями, урядами інших держав, експертними спільнотами

¹⁰⁷ Мартиненко В. Аналіз медіа-стратегії України в контексті українськоросійської війни в англомовних ЗМІ. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. серія: філологія. журналістика*. 2024. Т. 35 (74), № 5. С. 219-220.

та лідерами думок. Такі заходи дозволяють не лише донести офіційну позицію України на міжнародних форумах та конференціях, а й консолідувати підтримку глобальної спільноти для реагування на загрози безпеці та гуманітарні виклики. У цілому, комбінація системного використання цифрових каналів, роботи з медіа та міжнародного партнерства формує основу для ефективної протидії дезінформації та підтримки іміджу України у світі¹⁰⁸.

У післямайданний період основною лінією комунікації України стало поєднання образу держави-жертви агресії з демонстрацією активної ролі захисника європейських цінностей. Такий підхід дозволяв водночас аргументувати потребу в міжнародній підтримці та підкреслювати власну суб'єктність у сфері безпеки. Повномасштабне вторгнення Росії 24 лютого 2022 року стало критичною точкою інформаційного впливу, що радикально трансформувало комунікаційну стратегію українських політичних інституцій. Уже в перші години війни постало завдання організувати оперативну реакцію на внутрішньому та міжнародному рівнях, що вимагало інтеграції кризового PR, дипломатичних зусиль та сучасних цифрових інструментів¹⁰⁹.

Рада національної безпеки та оборони, Офіс Президента, Міністерство оборони та інші державні органи швидко розгорнули системну комунікаційну діяльність, спрямовану на поширення достовірної інформації про ситуацію в Україні, мобілізацію міжнародної допомоги та формування образу держави, що потерпає від неспровокованої агресії. Визначальну роль у цьому процесі відіграв Президент Володимир Зеленський, який став центральним символом опору та ключовим комунікатором як для громадян, так і для світової спільноти. Його комунікаційний образ трансформувався від політика-медіатора до національного лідера й захисника, а відмова від офіційного костюма на користь військового одягу підкреслювала автентичність та готовність розділяти долю народу. Риторика Зеленського будувалася на емоційних апеляціях до стійкості,

¹⁰⁸ Там само, с. 220.

¹⁰⁹ Шихутський Р. Стратегічні комунікації та публічна дипломатія України в умовах війни. *SWorldJournal*. 2025. № 33. С. 195.

жертвості та надії, що відповідає основним принципам кризового PR: персоніфікація повідомлення, чітке протиставлення категорій «ми» та «вони», а також звернення до фундаментальних моральних цінностей¹¹⁰.

У контексті глобальної інформаційної взаємодії українські комунікаційні стратегії продемонстрували здатність поєднувати оперативне інформування з глибоким апеляційним ефектом. Відгук світової аудиторії на українські меседжі пояснюється не лише харизмою президента Зеленського або ефективним використанням соціальних мереж, а й посилом, що відображає фундаментальні цінності — суверенітет, верховенство права та справедливість. Воєнні події, зокрема атаки на критичну інфраструктуру в жовтні 2022 року та героїчний опір Києва, були представлені через морально зрозумілу, культурно резонуючу призму, яка дозволяє аудиторії співвідносити власні цінності з подіями в Україні¹¹¹.

Український наратив, підкреслюючи боротьбу за демократичні принципи, спирався на знайомі історичні та культурні архетипи, що дозволяло міжнародним аудиторіям бачити конфлікт як глобальний моральний виклик, а не локальну регіональну кризу. Така стратегія апеляції до моральної ясності, символічного лідерства та емоційної залученості сприяла формуванню підтримки на Заході, що відобразилося у політичних рішеннях щодо постачання оборонного озброєння та гуманітарної допомоги. Разом із тим, досвід України свідчить про те, що навіть успішні комунікаційні кампанії стикаються з обмеженнями: невиконані очікування, складність орієнтування у політичних процесах партнерів та ризики надмірних обіцянок підкреслюють необхідність гнучкості, точності та відповідності меседжів реальному контексту¹¹². Таким чином, українська стратегія демонструє, що ефективна інформаційна робота на міжнародній арені поєднує моральну апеляцію, культурну резонансність та

¹¹⁰ Там само, с. 196.

¹¹¹ Russia's War in Ukraine: The Resonance of Ukraine's Resistance. *International Centre for Defence and Security*. URL: <https://icds.ee/en/russias-war-in-ukraine-the-resonance-of-ukraines-resistance/> (date of access: 30.01.2026).

¹¹² Ibid.

оперативне управління комунікаціями, одночасно потребуючи постійного аналізу ризиків і адаптації до зовнішніх обставин.

У контексті просування українських наративів на міжнародній арені англomовні медіа відіграють стратегічно важливу роль, значно розширюючи аудиторію повідомлень. Оскільки англійська є глобальною мовою комунікації, публікації українських новин та аналітичних матеріалів англійською здатні охоплювати ширшу міжнародну спільноту. Це набуває особливої важливості у сфері політичних та соціальних питань, де успіх державної стратегії залежить від підтримки та розуміння з боку інших країн. Так, висвітлення подій в Україні провідними англomовними медіа, такими як «The New York Times», «The Guardian» або «BBC», сприяє концентрації уваги міжнародної громадськості на ключових аспектах конфлікту¹¹³.

Крім того, англomовні видання слугують платформою для українських журналістів, політичних діячів та експертів, надаючи можливість безпосередньо доносити позицію держави до глобальної аудиторії. Участь українських авторів у публікаціях «Foreign Affairs», «The Washington Post» та інших впливових ресурсах дозволяє деталізувати нюанси української політики, економіки та соціальних процесів, які можуть залишатися непоміченими в інших медіа. Це сприяє формуванню більш збалансованого та об'єктивного сприйняття подій в Україні¹¹⁴.

Висновки до розділу 3

1. Аналіз пропагандистських наративів свідчить, що вони функціонують не лише як інструмент політичного впливу, а й як потужний чинник трансформації свідомості, здатний модифікувати сприйняття реальності та моральні орієнтири індивіда. Систематичне повторення нав'язаних смислових конструкцій формує у суспільстві емоційно забарвлені, а часто й маніпулятивні реакції, зменшуючи критичну здатність оцінювати події та сприймати війну як

¹¹³ Мартиненко В. Аналіз медіа-стратегії України в контексті українськоросійської війни в англomовних ЗМІ. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. серія: філологія. журналістика*. 2024. Т. 35 (74), № 5. С. 220.

¹¹⁴ Там само, с. 220.

соціально та етично неприйнятне явище. Водночас глобальне поширення російських наративів через різноманітні медіа й цифрові платформи демонструє, що пропаганда здатна не лише консолідувати внутрішню підтримку, а й формувати упереджене бачення конфлікту за межами Росії, посилюючи міжнародний інформаційний тиск. Це підкреслює необхідність стратегічно організованих механізмів протидії дезінформації, які включають не лише моніторинг і контркомунікації, а й формування критичної медіаграмотності та етичної свідомості громадян, що є ключовим для збереження автономності оцінок та захисту демократичних цінностей.

2. Протидія дезінформації ефективна лише за умови комплексного підходу, який поєднує державні механізми, професійну журналістику та громадські ініціативи, зокрема розвиток критичного мислення та медіаграмотності. Приклади Естонії, Чехії та США свідчать, що інтеграція медіаграмотності у навчальні програми, системна підтримка незалежних медіа та активне залучення фактчекерських організацій дозволяють не лише зменшувати вплив пропаганди, а й формувати в суспільстві стійкі навички аналізу інформації. В Україні реалізація подібних практик в навчальних закладах могла б закласти фундамент критичного сприйняття інформації з раннього віку, сприяючи підвищенню інформаційної стійкості громадян та зміцненню демократичних цінностей у довгостроковій перспективі.

3. Можна стверджувати, що інформаційні кампанії та PR-стратегії України на світовій арені демонструють комплексність і високий рівень адаптивності сучасних комунікаційних практик. Вони поєднують кризовий PR, дипломатичні зусилля та цифрові технології, забезпечуючи швидку і скоординовану реакцію на виклики інформаційної війни. Центральним елементом успіху є здатність українських повідомлень поєднувати моральну ясність, апеляцію до фундаментальних цінностей та культурний резонанс із оперативним управлінням комунікаційними потоками.

ВИСНОВКИ

1. Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що міжнародний медіа-дискурс щодо російсько-української війни формується як нерівномірний, політично чутливий і контекстуально залежний простір інтерпретацій. У провідних західних медіа домінує підхід, у межах якого Росія розглядається як держава-агресор, а Україна — як сторона, що здійснює легітимний захист, однак ступінь чіткості цієї оцінки варіюється залежно від редакційної політики, національного досвіду безпеки та внутрішньополітичних дебатів. Поряд із критичним щодо Росії дискурсом функціонують альтернативні наративи, які або зміщують відповідальність за війну, або зосереджуються переважно на гуманітарному вимірі, уникаючи політико-правових оцінок. Важливою тенденцією є динаміка уваги до війни: інтенсивне висвітлення змінюється періодами зниження інтересу під впливом конкуренції глобальних подій, що безпосередньо впливає на сталість міжнародної підтримки України. У цілому міжнародні медіа виступають не лише каналом інформування, а активним чинником формування суспільного розуміння війни та рамок її політичного осмислення на глобальному рівні.

2. Аналіз медіа європейських держав та Сполучених Штатів показує, що висвітлення російсько-української війни визначається поєднанням спільних нормативних орієнтирів і національно специфічних політико-комунікаційних контекстів. У більшості провідних західних видань війна інтерпретується як порушення фундаментальних принципів міжнародного права з боку Російської Федерації, а Україна постає жертвою збройної агресії та активним суб'єктом оборони, що потребує зовнішньої підтримки. Водночас рівень емоційності, ступінь політичної оцінки та фокус уваги істотно варіюються залежно від внутрішньополітичних дебатів, редакційних традицій і впливу популістських дискурсів, що особливо помітно в окремих італійських та американських медіа. У США медіарепрезентація війни додатково ускладнюється ідеологічною поляризацією, яка переносить зовнішньополітичний конфлікт у площину внутрішньої політичної боротьби. У підсумку медіа Європи та США

функціонують не лише як джерела інформації, а як активні учасники символічного конструювання війни, визначаючи рамки її сприйняття та легітимні параметри політичної реакції Заходу.

3. Дослідження висвітлення війни в Україні в медіа країн Азії демонструє відсутність спільного регіонального підходу та глибоку залежність медіарепрезентацій від зовнішньополітичних орієнтацій і внутрішніх режимів контролю інформації. У країнах Східної Азії простежується чітка поляризація між державами, що сприймають війну як загрозу міжнародній безпеці й підтримують Україну, та Китаєм, де формально нейтральний дискурс поєднується з вибірковою подачею подій і відтворенням вигідних Росії інтерпретацій. Медіапростір держав Центральної Азії характеризується обмеженим і фрагментарним висвітленням війни, офіційною стриманістю та високою вразливістю до російських інформаційних впливів, що супроводжується зростанням дезінформації та суспільної поляризації. Водночас поодинокі приклади незалежної журналістики демонструють наявність альтернативних інтерпретацій, однак вони залишаються маргіналізованими й часто зазнають політичного тиску.

4. Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що пропагандистські наративи є системним і довгостроковим інструментом впливу на формування міжнародної громадської думки щодо російсько-української війни, виходячи далеко за межі власне інформаційного супроводу бойових дій. Російська пропаганда функціонує як багаторівнева комунікаційна система, що поєднує історичні міфи, мовні маніпуляції та адаптовані під різні аудиторії меседжі, спрямовані на виправдання агресії, делегітимацію української державності та дискредитацію західної підтримки України. Її ефективність зумовлена не лише масштабами поширення через міжнародні медіа й цифрові платформи, а й здатністю вбудовуватися у локальні політичні та культурні контексти, апелюючи до антизахідних, постколоніальних або ціннісних наративів. Водночас реакція демократичних держав на цей вплив залишається нерівномірною й часто запізнілою, що створює умови для тривалого

збереження маніпулятивних інтерпретацій у глобальному інформаційному просторі. У підсумку пропагандистські наративи не лише спотворюють уявлення про сам конфлікт, а й впливають на готовність суспільств підтримувати політичні рішення щодо стримування агресії, що робить їх ключовим чинником сучасної міжнародної політичної комунікації.

5. У результаті дослідження можна стверджувати, що найбільш результативні стратегії протидії дезінформації в зарубіжних медіа формуються не як поодинокі реактивні заходи, а як цілісні політико-комунікаційні моделі, засновані на поєднанні інституційної спроможності держави, професійної відповідальності медіа та активної участі громадянського суспільства. Практика ЄС, окремих європейських держав і США переконливо демонструє, що ефективність таких стратегій зростає за умов системної підтримки незалежної журналістики, розвитку медіаграмотності на різних вікових рівнях, прозорості медіавласності та здатності застосовувати санкційні й регуляторні механізми до організаторів дезінформаційних кампаній. Водночас вирішальним чинником результативності залишається не жорсткість контролю, а довгострокове формування суспільної стійкості до маніпуляцій, що ґрунтується на довірі до національних медіа та усвідомленні інформаційної безпеки як складової демократичного розвитку.

У цьому контексті для України є доцільним запровадження в шкільну програму предмета медіаграмотності, подібно до практики Естонії та окремих штатів США, оскільки раннє формування критичного мислення, уміння розпізнавати дезінформацію та аналізувати джерела інформації сприятиме зміцненню інформаційної безпеки країни та підвищенню рівня громадянської відповідальності майбутніх поколінь.

6. Аналіз інформаційних кампаній та PR-стратегій України на світовій арені дає підстави стверджувати, що їхній внесок у формування позитивного міжнародного іміджу держави має системний і відчутний характер. Українська комунікаційна модель еволюціонувала від фрагментарного інформування до цілісної стратегії стратегічних комунікацій, у якій поєднано дипломатичні

канали, глобальні медіа, цифрові платформи та персоніфіковане політичне лідерство. Ключовою перевагою цих кампаній стала здатність транслювати український порядок денний через універсальні моральні та ціннісні категорії, що забезпечило високий рівень міжнародної емпатії й політичної підтримки. Водночас ефективність українських PR-стратегій визначається не лише емоційною переконливістю, а й оперативністю, достовірністю та адаптивністю меседжів до різних аудиторій. Як наслідок це дозволило Україні закріпитися в міжнародному інформаційному просторі як суб'єкт глобальної політики, що не лише захищається, а й послідовно артикулює власне бачення безпеки, демократії та міжнародного порядку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Безп'ятчук Ж. Як світові медіа переосмислили Україну за час війни. Чому важливо, щоб вони дошукувалися правди. *Journalism teachers` academy*. URL: <https://www.jta.com.ua/point-of-view/yak-svitovi-media-pereosmyslyly-ukrainu-za-chas-viyny-ta-chomu-vazhlyvo-shchob-vony-doshukuvalysia-pravdy/> (дата звернення: 24.01.2026).
2. Демчук П., Бармак М. Російсько-українська війна висвітлена в американських змі. *Міжнародний науковий журнал "Грааль науки"*. 2024. № 41. С. 342–347.
3. Денисюк Ж. Пропаганда та контрпропаганда в контексті стратегій державної інформаційної політики. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: державне управління*. 2021. Т. 32 (71), № 2. С. 46–51.
4. Конах В. Виникнення та еволюція поняття «Медіа-простір» в науковій думці. *Вісник Дніпропетровського університету*. 2015. № 2. С. 112–129.
5. Коцюба В. Медіадипломатія в зовнішньополітичних стратегіях держав : дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Луцьк, 2024. 272 с.
6. Кузьмук О., Любчук В. Пропаганда як зброя: соціальний дискурс. 2022. С. 976-982.
URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/237/6340/13376-1?inline=1> (дата звернення: 31.01.2026).
7. Мартиненко В. Аналіз медіа-стратегії України в контексті українськоросійської війни в англomовних ЗМІ. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. серія: філологія. журналістика*. 2024. Т. 35 (74), № 5. С. 218–227.
8. Мацюк І., Івасечко О. Кращі практики боротьби з дезінформацією в європейських країнах: кейс держав Балтії. *Copernicus. Political and Legal Studies*. 2025. Т. 4, № 1. С. 16–24.
9. МЗС Росії: спроба України атакувати Курську АЕС є актом ядерного тероризму. *CCTV News*.

URL: <https://news.cctv.com/2024/08/23/ARTIpRIDL9pVuloUcVhsp7YC240823.shtml> (дата звернення: 29.01.2026).

10. Невмержицька Ю. Висвітлення війни росії проти України в провідних медіа США та Китаю у 2025 році : кваліфікаційна робота. Київ, 2025. 63 с.

11. Ні слова про Україну. Чому державні ЗМІ країн Центральної Азії майже не пишуть про російське вторгнення? *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/rfe-rl-kazakstan-viyna-v-ukrayini-media-rosiya-tsensura/33140783.html> (дата звернення: 30.01.2026).

12. Падалко Я., Слаба О. Значення медіаосвіти та медіаграмотності у сучасному суспільстві. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Т. 2, № 61. С. 295–299.

13. Самчинська О. Дезінформація: поняття та сутність. *Адміністративне право і процес*. 2022. № 3 (38). С. 32–45.

14. Тяга до балансу думок і «правда як перша жертва війни». Як італійські медіа висвітлюють російсько-українську війну. *Journalism teachers` academy*. URL: <https://www.jta.com.ua/trends/tiaha-do-balansu-dumok-i-pravda-iak-persha-zhertva-viyny-yak-italiyski-media-vysvitliuiut-rosiysko-ukrainsku-viynu/> (дата звернення: 25.01.2026).

15. У Чехії, Словаччині та Польщі журналісти борються з фейками РФ. *Espresso.tv*. URL: https://espresso.tv/poglyad-yak-u-skhidniy-evropi-znakhodyat-ta-zneshkodzhuyut-rosiysku-propagandu#goog_rewarded (дата звернення: 30.01.2026).

16. Чекштуріна В. Роль медіа у формуванні політичного дискурсу в умовах російсько-української війни. *Public management and policy*. 2024. № 1. С. 53–62.

17. Чи висвітлюють ARD та ZDF війну в Україні з урахуванням конфліктної чутливості?. *Європейська обсерваторія журналістики - EJO*. URL: <https://ua.ejo-online.eu/9311/uncategorized/chy-vysvitliuiut-ard-ta-zdf-viynu-v-ukraini-z-urakhuvanniam-konfliktnoi-chutlyvosti> (дата звернення: 25.01.2026).

18. Чи змінюється ставлення в Азії до війни в Україні. *Центр протидії дезінформації*. URL: <https://cpd.gov.ua/main/chy-zminuyetsya-stavlennya-v-aziyi-do-vijny-v-ukrayini/> (дата звернення: 29.01.2026).

19. Шихутський Р. Стратегічні комунікації та публічна дипломатія України в умовах війни. *SWorldJournal*. 2025. № 33. С. 189–201.

20. Шугаєв А. Феномен інформаційної війни. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2019. Т. 30 (69), № 4. С. 151–156.

21. Як російсько-українська війна впливає на медіасектор у Європі та Центральній Азії: головне з дослідження IREX. *Медіамейкер*. URL: <https://mediamaker.me/yak-rosiysko-ukrayinska-viyna-vplyvaye-na-mediasektor-u-yevropi-ta-czentralniy-aziyi-12174/> (дата звернення: 30.01.2026).

22. Ярошенко О. Академічні та медійні наративи про війну росії проти України. С. 33–37. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d70dce62-20fc-4cc7-92b2-dff6a01eaaa3/content> (дата звернення: 23.01.2026).

23. China's narratives on the war in Ukraine. URL: <https://raport.valisluureamet.ee/2025/en/6-china/6-1-chinas-narratives-on-the-war-in-ukraine/> (дата звернення: 29.01.2026).

24. Cohen Y. *Media Diplomacy*. Routledge, 1st edition. 1986. P. 208.

25. Disinformation and freedom of opinion and expression: Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression Irene Khan. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/3925306?v=pdf> (дата звернення: 31.01.2026).

26. Evaluating German Media's Coverage of the Russia-Ukraine War. *Diplomatic Courier - A Global Affairs Media Network*. URL: <https://www.diplomaticcourier.com/posts/evaluating-german-medias-coverage-of-the-russia-ukraine-war> (date of access: 24.01.2026).

27. Fighting the Invisible Enemy: Countering Disinformation & Misinformation. *European Movement*.

URL: <https://europeanmovement.eu/policy/fighting-the-invisible-enemy-countering-disinformation-misinformation/> (date of access: 30.01.2026).

28. Gragnani J. How Russia is trying to win over the world beyond the West. *BBC Home*. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/cm2vr37yd4no> (date of access: 30.01.2026).

29. Guerra in Ucraina. *la Repubblica*. URL: <https://www.repubblica.it/dossier/esteri/guerra-in-ucraina/> (date of access: 25.01.2026).

30. Krasnodemska I., Kalinichenko V., Marchenko S., Ostapchuk O., Sonechko O. History as a weapon: narratives and propaganda in the Russo-Ukrainian war. *Amazonia Investiga*. 2024. №13(81). P. 98-107.

31. Le Monde with AFP. Russia pummels Kyiv in deadly attack after Putin retaliation vow, deems the war 'existential'. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/en/international/article/2025/06/06/russia-pummels-kyiv-in-deadly-attack-after-putin-retaliation-vow_6742075_4.html (date of access: 24.01.2026).

32. Lendon B. Russia's 1.2 million casualties in Ukraine dwarf all its conflicts since World War II, report says. *CNN*. URL: <https://edition.cnn.com/2026/01/28/europe/russia-ukraine-casualties-csis-report-intl-hnk-ml> (date of access: 29.01.2026).

33. Nosova B. Russian War in Ukraine: Communication Narratives in the Speeches of World Leaders in the Mainstream Media. *Current Politics and Economics of Europe*. 2023. V. 33, № 4. P. 233–264.

34. Policy Review: Countering Disinformation in the Digital Age - Policies and Initiatives to Safeguard Democracy in Europe. *Sage Journals*. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/15701255251318900> (date of access: 30.01.2026).

35. Ross H. A new test of the news: an examination of the new york times and cnn coverage of the war in Ukraine. Louisiana State University, 2023. 94 p.

36. “Russia is Sacred, West is Evil”: How Russian Propaganda Affects Kyrgyzstanis. *Institute for War & Peace Reporting*. URL: https://longreads.cabar.asia/propaganda_en (date of access: 30.01.2026).

37. Russia is Winning the Global Information War. *Royal United Services Institute*. URL: <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/russia-winning-global-information-war> (date of access: 30.01.2026).

38. Russia’s War in Ukraine: The Resonance of Ukraine’s Resistance. *International Centre for Defence and Security*. URL: <https://icds.ee/en/russias-war-in-ukraine-the-resonance-of-ukraines-resistance/> (date of access: 30.01.2026).

39. Sebastian C. Beware the ‘Anchorage Formula’: Why Russia has invented an agreement with the US to mask its disdain for peace talks. *CNN*. URL: <https://edition.cnn.com/2026/01/27/world/russia-ukraine-talks-anchorage-formula-analysis-intl> (date of access: 29.01.2026).

40. Soloviova A. Narratives of russian propaganda in the Ukrainian media space in the context of implementation of European values. *Acta de historia & politica: saeculum XXI*. 2024. No. 8. P. 31–44.

41. Sören Haberlandt u. Nils Kottmann. Krieg in der Ukraine: Russland gibt Raketen-Angriff auf Hafen von Odessa zu. *Bild.de*. URL: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/krieg-in-der-ukraine-russland-gibt-raketen-angriff-auf-hafen-von-odessa-zu-80795912.bild.html> (date of access: 24.01.2026).

42. Strategic mistake and escalation: how Chinese media cover Ukraine's Kursk operation. *CEIAS*. URL: <https://ceias.eu/strategic-mistake-and-escalation-how-chinese-media-cover-ukraines-kursk-operation/> (date of access: 29.01.2026).

43. Tarasova-Markina D., Butenko V., Kottasová I. Russia strikes civilian train in Ukraine, killing five, in an attack Zelensky calls ‘terrorism’ . *CNN*. URL: <https://edition.cnn.com/2026/01/28/world/russia-strikes-civilian-train-ukraine-intl> (date of access: 29.01.2026).

44. The Trump Effect: Shift in Coverage on the Ukraine War. *Bias Detector*. URL: <https://mediabiasdetector.seas.upenn.edu/blog/the-trump-effect-shift-in-coverage-on-the-ukraine-war/> (date of access: 26.01.2026).

45. Tocci N. I media, la guerra e la democrazia. *La Stampa*. URL: https://www.lastampa.it/editoriali/lettere-e-idee/2022/03/21/news/i_media_la_guerra_e_la_democrazia-2877986/ (date of access: 24.01.2026).

46. Trending? Social media attention on Russia's war in Ukraine. *Stockholm School of Economics*. URL: <https://www.hhs.se/en/about-us/news/site-publications/2024/trending-social-media-attention-on-russias-war-in-ukraine/> (date of access: 23.01.2026).

47. Twitter, YouTube and “Rubbish” Websites. How Russia Promotes Its Propaganda in the West after Blocking of TV Channels. *Центр стратегічних комунікацій*. URL: <https://spravdi.org/en/twitter-youtube-and-rubbish-websites-how-russia-promotes-its-propaganda-in-the-west-after-blocking-of-tv-channels/> (дата звернення: 30.01.2026).

48. Ukraine claims it damaged \$7 billion worth of Russian aircraft. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/en/international/article/2025/06/01/ukraine-claims-it-damaged-7-billion-worth-of-russian-aircraft_6741901_4.html (date of access: 24.01.2026).

49. Words as Weapons of War: How Language Shapes International Politics and Determines Public Opinions in the Conflict Between Russia and Ukraine. *International Association for Political Science Students*. URL: <https://iapss.org/words-as-weapons-of-war-how-language-shapes-international-politics-and-determines-public-opinions-in-the-conflict-between-russia-and-ukraine/> (date of access: 30.01.2026).

50. Yanchenko K., Humprecht E. Strategic Narratives on Social Media: How Information Environments Shape the Russian-Ukrainian War Discourse in Seven European Countries. *International Journal of Communication*. 2025. No. 19. P. 3134–3158.

51. Zhelihovska N., Hrytsaiko M. Le Monde's Coverage of Ukraine amid the War: Themes and Issues. *Current Issues of Mass Communication*. 2025. No. 37. P. 43–51.